

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2024 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ДААТГАЛЫН ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь даатгалын үйл ажиллагаа явуулах эрх зүйн үндсийг тогтоож, төрийн эрх бүхий байгууллагаас даатгалын үйл ажиллагааг зохицуулах, хяналт тавих, даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, даатгуулагч болон хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Даатгалын тухай хууль тогтоомж

2.1.Даатгалын тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Иргэний хууль, Компанийн тухай хууль, Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Даатгагч, даатгуулагчийн хооронд үүсэх гэрээний харилцааг Иргэний хууль болон энэ хуулиар зохицуулна.

3.2.Даатгалын зуучлагчийн эрх зүйн байдлыг Даатгалын зуучлалын тухай хуулиар зохицуулна.

3.3.Даатгалын үйл ажиллагаатай холбогдсон ерөнхий харилцааг энэ хуулиар, тусгайлан зохицуулсан хуультай нарийвчилсан харилцааг тухайн хуулиар зохицуулна.

3.4.Төрөөс хэрэгжүүлж буй нийгмийн болон эрүүл мэндийн албан журмын даатгалын харилцааг холбогдох хуулиар зохицуулна.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1."даатгалын үйл ажиллагаа" гэж даатгалын гэрээний дагуу даатгагч нь даатгалын тохиолдол үүсэхэд учирсан хохирол буюу хэлэлцэн тохирсон даатгалын нөхөн төлбөрийг төлөх үүргийг тодорхой этгээдийн өмнө хүлээж буй үйл ажиллагааг;

4.1.2."амьдралын даатгал" гэж даатгуулагч аливаа шалтгааны улмаас нас барах, хөдөлмөрийн чадвараа алдахтай холбогдох эрүүл мэндийн, түүнчлэн хуримтлалын, тэтгэврийн зэрэг даатгалын үйл ажиллагааг;

4.1.3."ердийн даатгал" гэж гэнэтийн ослын улмаас учирсан хохирлыг нөхөн төлөх амь нас, эрүүл мэндийн даатгал болон хөрөнгийн, хариуцлагын зэрэг даатгалын үйл ажиллагааг;

4.1.4."давхар даатгалын үйл ажиллагаа" гэж даатгагч нь даатгуулагчийн өмнө хүлээсэн үүргээ бүрэн буюу хэсэгчлэн дахин даатгуулахыг;

4.1.5."заавал даатгал" гэж Монгол Улсын хуульд заавал даатгуулахаар заасан даатгалын үйл ажиллагааг;

4.1.6."даатгагч" гэж энэ хуулийн дагуу даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан компанийг;

4.1.7."даатгуулагч" гэж өөрийн болон даатгагдсан этгээдийн ашиг сонирхлын төлөө даатгалын зүйлээ даатгуулж, даатгагчтай гэрээ байгуулсан иргэн, хуулийн этгээдийг;

4.1.8."даатгагчийн баталгаа" гэж даатгагч нь үүрэг гүйцэтгүүлэгчийн бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр тавьсан шаардлагаар үүрэг гүйцэтгэгчийн өмнөөс мөнгөн төлбөрийг гүйцэтгэх, үүрэг гүйцэтгэгч нь даатгагчид төлбөр төлөх үүргийг тус тус хүлээсэн хэлцлийг;

4.1.9."даатгалын хураамж" гэж даатгуулагч даатгалын зүйлээ даатгуулсны төлөө даатгагчид төлөх төлбөрийг;

4.1.10."даатгалын тохиолдол" гэж даатгалын зүйлд учирсан хохирол, тохиролцсон нөхцөл бүрдэхийг;

4.1.11."даатгалын нөхөн төлбөр" гэж даатгалын тохиолдол үүссэн нөхцөлд даатгалын гэрээний дагуу олгох мөнгөн хөрөнгийг;

4.1.12."даатгалын мэргэжлийн оролцогч" гэж даатгагч, даатгалын зуучлагч, даатгалын хохирол үнэлэгч, актуарч, даатгалын байгууллагад аудит хийх этгээд болон Даатгалын журамд тодорхойлсон этгээдийг;

4.1.13."даатгалын хохирол үнэлэгч" гэж даатгагч, даатгуулагчийн нэрийн өмнөөс даатгалын гэрээтэй холбоотой нэхэмжлэлийг хянан шалгах, бодит хохирлыг тогтоох, талуудын хооронд хэлэлцээ хийх чиг үүргийг хэрэгжүүлэх, ийнхүү хэрэгжүүлсний төлөө цалин хөлс болон бусад төлбөр авах даатгалын хохирол үнэлэгчийн үйл ажиллагаа эрхлэх энгийн зөвшөөрөл авсан этгээдийг;

4.1.14."актуарч" гэж даатгагчийн төлбөрийн чадварын түвшин, санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор учирч болзошгүй эрсдэлийг урьдчилан үнэлж, эдийн засаг, математикийн тооцоо, судалгааны үндсэн дээр үйл ажиллагаа явуулдаг этгээдийг;

4.1.15."гадаадын зохицуулах байгууллага" гэж даатгалын үйл ажиллагаанд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий гадаад улсын байгууллагыг;

4.1.16."Сэндбоксын зохицуулалтын орчин" гэж Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 6.1.12-т заасныг;

4.1.17."хамтын даатгал" гэж даатгалын эрсдэлийг хэд хэдэн даатгагч хамтран даатгах даатгалын үйл ажиллагааг;

4.1.18."тэргүүлэх даатгагч" гэж хамтын даатгалын эрсдэлийг хамтран даатгах саналыг бусад даатгагчид тавьж, хамтын даатгалын гэрээнд эрсдэлийн тодорхой хувийг хүлээн авч, уг даатгалыг зохион байгуулах үүрэг хүлээх даатгагчийг;

4.1.19."холбогдох этгээд" гэж даатгагчийн хувьцааны хяналтын багцыг эзэмшдэг аливаа иргэн, хуулийн этгээд болон Компанийн тухай хуулийн 99.1-д заасан нэгдмэл сонирхолтой этгээдийг;

4.1.20."эрх бүхий албан тушаалтан" гэж Компанийн тухай хуулийн 84.1-д заасан этгээдийг.

4.2.Бодит хохирлоос үл хамааран тодорхой итгэлцүүр буюу бусад аргачлалыг ашиглан даатгагчийн хүлээсэн үүргийн гүйцэтгэлийг томъёогоор дундажлан тооцоолж гаргадаг үйл ажиллагаа энэ хуулийн 4.1.1-д нэгэн адил хамаарна.

5 дугаар зүйл.Гадаадын иргэн, хуулийн этгээд, харьяалалгүй хүний даатгал

5.1.Гадаад улсын иргэн, хуулийн этгээд, харьяалалгүй хүн Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байгаа хөрөнгө, амь нас, эрүүл мэнд, хариуцлага, ашиг сонирхлыг Монгол Улсын иргэн, хуулийн этгээдийн нэгэн адил нөхцөлөөр даатгуулна.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

ДААТГАЛЫН АНГИЛАЛ, ХЭЛБЭР, ТӨРӨЛ

6 дугаар зүйл.Даатгалын ангилал, хэлбэр, төрөл

6.1.Даатгалыг амьдралын даатгал, ердийн даатгал гэж ангилна.

6.2.Энэ хуулийн 4.1.2-т заасан амьдралын даатгалын үйл ажиллагаанд хамаарах дараах даатгалын үйл ажиллагааг ердийн даатгагч эрхэлж болно.

6.2.1.гэнэтийн осол, гэмтлийн улмаас хүний амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учрахад даатгагчаас даатгуулагч эсхүл даатгалын гэрээнд заасан эрх бүхий этгээдэд мөнгөн төлбөр төлөх нөхцөл бүхий гэнэтийн осол, эмчилгээний даатгал;

6.2.2.даатгуулагч гадаадад зорчих үед гэнэтийн ослоор эсвэл гадаадад зорчих үеийн даатгалын гэрээнд тусгагдсан өвчнөөр нас барах, хөдөлмөрийн чадвараа алдах даатгал.

6.3.Даатгал нь сайн дурын болон заавал гэсэн хэлбэртэй байна.

6.4.Даатгалын хэлбэр тус бүр нь төрөлтэй байх бөгөөд сайн дурын даатгалын төрлийг Санхүүгийн зохицуулах хороо /цаашид “Хороо” гэх/ тогтооно.

7 дугаар зүйл.Заавал даатгал

7.1.Монгол Улсын хуульд заавал даатгуулахаар тусгасан даатгалын үйл ажиллагааг заавал даатгалын хэлбэрт хамруулах бөгөөд заавал даатгалтай холбогдох харилцааг тухайн хуульд тусгана.

7.2.Даатгагч нь заавал даатгалын хураамжийн 1 хүртэл хувийг байгаль орчин, нийгэмд ээлтэй ногоон бизнес, үйл ажиллагааг дэмжихэд зориулан зарцуулна.

8 дугаар зүйл.Даатгалын гэрээ, даатгалын хураамж

8.1.Даатгалын гэрээг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр байгуулж болно.

8.2.Даатгалын хураамжийн хэмжээ нь актуар тооцоололд үндэслэнэ.

8.3.Сайн дурын даатгалын хураамжийн хэмжээг даатгагч тогтооно.

9 дүгээр зүйл.Даатгалын нөхөн төлбөр

9.1.Даатгагч нь хууль болон гэрээнд заасан нөхцөлийн дагуу энэ хуулийн 9.4-т заасан баримтыг үндэслэн даатгуулагчид даатгалын нөхөн төлбөрийг олгоно.

9.2.Даатгалын гэрээнд заасан тохиолдолд нөхөн төлбөрийг даатгуулагчийн буруугаас хохирсон гуравдагч этгээдэд шууд олгож болно.

9.3.Даатгуулагч нас барсны дараа даатгалын тохиолдол үүссэн бол нөхөн төлбөрийг түүний хууль ёсны буюу гэрээслэлээр өв залгамжлагчид олгоно.

9.4.Даатгалын нөхөн төлбөрийг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр ирүүлсэн дараах баримтыг үндэслэн олгоно:

9.4.1.нөхөн төлбөр нэхэмжлэгчийн гаргасан хүсэлт;

9.4.2.гэрээнд заасан бол холбогдох мэргэжлийн байгууллагын гаргасан дүгнэлт, тодорхойлолт;

9.4.3.хууль тогтоомжид заасан бусад баримт.

9.5.Даатгагч гэрээнд заагаагүй болон даатгалын тохиолдолд хамааралгүй баримт бичгийг даатгуулагчаас шаардахыг хориглоно.

9.6.Хороо даатгалын нөхөн төлбөртэй холбогдсон харилцааг зохицуулсан журам баталж болно.

9.7.Даатгагч дараах үндэслэлээр нөхөн төлбөрийг бүрэн буюу түүний зарим хэсгийг олгохоос татгалзаж болно:

9.7.1.даатгуулагч даатгалын нөхөн төлбөр авах зорилгоор даатгалын зүйлд хохирол учруулсан буюу даатгалын тохиолдол бий болох нөхцөл, орчныг санаатайгаар бүрдүүлсэн;

9.7.2.даатгуулагч даатгалын зүйл болон даатгалын тохиолдлын талаар даатгагчид худал мэдээлсэн, хуурамч бичиг баримт бүрдүүлсэн;

9.7.3.даатгалын гэрээнд заагаагүй эрсдэлээс үүдэн бий болсон хохирол;

9.7.4.гарсан хохирлыг даатгуулагч буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлсэн;

9.7.5.хууль тогтоомжид заасан бусад үндэслэл.

9.8.Даатгагч нь нөхөн төлбөр олгохоос татгалзсан үндэслэлээ тодорхой гаргаж, даатгуулагчид ажлын 3 өдрийн дотор бичгээр, эсхүл даатгуулагчийн зөвшөөрлөөр цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

9.9.Даатгалын хууль тогтоомж, даатгалын гэрээнд заасан бол буруутай этгээдээс төлбөр нэхэмжлэх даатгуулагчийн эрх нь даатгалын гэрээний дагуу олгогдсон нөхөн төлбөр, түүнтэй холбогдон гарсан зардлын хэмжээгээр даатгагчид шилжинэ.

9.10.Даатгалын тохиолдлын улмаас хөрөнгө бүрэн устсан, сүйрсэн, дахин сэргээгдэх боломжгүй болсон тохиолдолд учирсан хохирлыг даатгагч бүрэн барагдуулсан бол даатгуулагч болон хохирогч нь уг хөрөнгийг даатгагчид шилжүүлнэ.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

ДААТГАГЧ, ДААТГУУЛАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

10 дугаар зүйл.Даатгагчийн эрх, үүрэг

10.1.Даатгагч дараах эрх эдэлнэ:

10.1.1.энэ хуулийн 9.7-д заасан үндэслэлийн дагуу даатгалын нөхөн төлбөрийг бүрэн буюу хэсэгчлэн олгохоос татгалзах;

10.1.2.даатгуулагчийн эрх, үүрэг нь шинэ эзэмшигчид шилжих тохиолдолд даатгагч гэрээнд өөрчлөлт оруулах саналыг шинэ эзэмшигчид тавих;

10.1.3.даатгуулагч хууль болон гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд гэрээг цуцлах, эсхүл түүнд өөрчлөлт оруулахыг шаардах;

10.1.4.даатгуулагчид олгосон нөхөн төлбөр болон түүнтэй холбогдон гарсан зардлыг буруутай этгээдээс нэхэмжлэх эрхийг шилжүүлэн авах;

10.1.5.даатгалын тохиолдлыг шалган баталгаажуулах зорилгоор эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтнаас хуулиар нууцад хамааруулаагүй, шаардлагатай мэдээ, мэдээлэл, баримтыг гаргуулан авах.

10.2.Даатгагч дараах үүрэг хүлээнэ:

10.2.1.даатгалын тохиолдол болсон үед нөхөн төлбөрийг хууль болон гэрээгээр тохиролцсон хугацаа, хэмжээнд олгох;

10.2.2.даатгуулагчийн эрсдэлийг үнэлэх, түүнд тохирсон даатгалын гэрээний нөхцөлийг боловсруулж, санал болгох, энэ талаар даатгуулагчид танилцуулах;

10.2.3.даатгалын хууль тогтоомж, даатгалын гэрээний нөхцөлийн талаар даатгуулагчид даатгалын гэрээ байгуулагдахаас өмнө танилцуулах, даатгалын тохиолдлын улмаас үүссэн хохирлыг шуурхай чирэгдэлгүй барагдуулах үүднээс даатгуулагчид үнэн зөв, бодит мэдээлэл өгөх;

10.2.4.Монгол Улсын хуулиар зөвшөөрснөөс бусад нөхцөлд даатгуулагчийн талаарх мэдээ, материалын нууцыг задруулахгүй байх;

10.2.5.даатгалын эрсдэлийн улмаас учирч болох хохирлын хэмжээг багасгах зорилгоор даатгуулагчийн авсан арга хэмжээний өртгийг даатгуулагчид нөхөн төлөх;

10.2.6.даатгуулагч нас барсан тохиолдолд түүний эрх, үүргийг хууль ёсны буюу гэрээслэлээр өв залгамжлагчид нь шилжүүлэх;

10.2.7.даатгалын гэрээний хугацаанд даатгуулагч эрх зүйн чадамжгүй нь тогтоогдвол түүний эрх, үүргийг хэрэгжүүлэхийн тулд хууль ёсны асран хамгаалагчийг шүүхээр тогтоолгоход дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх;

10.2.8.энэ хууль болон Хорооноос баталсан журмын дагуу санхүүгийн болон бусад мэдээллийг олон нийтэд мэдээлэх;

10.2.9.даатгалын зуучлагчаас бусад этгээдэд даатгалын борлуулалтын хөлс, орлогын шимтгэл, шан харамжийг олгохгүй байх;

10.2.10.өөрийн томилсон даатгалын төлөөлөгчийн даатгалын бүтээгдэхүүний борлуулалттай холбогдон гарсан буруутай үйл ажиллагааны улмаас даатгуулагчид учирсан хохирлыг хариуцах.

11 дүгээр зүйл.Даатгуулагчийн эрх, үүрэг

11.1.Даатгуулагч дараах эрх эдэлнэ:

11.1.1.даатгагчаа чөлөөтэй сонгох;

11.1.2.даатгалын тохиолдол болсон үед гэрээний нөхцөлийн дагуу нөхөн төлбөр олгохыг даатгагчаас шаардах;

11.1.3.даатгагч хууль болон гэрээний үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд гэрээг цуцлах, эсхүл гэрээнд өөрчлөлт оруулахыг шаардах;

11.1.4.даатгуулагчийн эрх, үүрэг шинэ эзэмшигчид шилжих тохиолдолд шинэ эзэмшигч гэрээнд өөрчлөлт оруулах саналыг даатгагчид тавих;

11.1.5.даатгагчаас даатгалын гэрээтэй холбоотой бүхий л мэдээллийг авах;

11.1.6.хуульд заасан бусад эрх.

11.2.Даатгуулагч дараах үүрэг хүлээнэ:

11.2.1.даатгалын хураамжийг хууль болон гэрээнд заасан хугацаанд даатгагчид төлөх;

11.2.2.даатгалын зүйлийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, даатгалын тохиолдол болсон үед хохирлыг багасгах зорилгоор бололцоотой арга хэмжээг авах, даатгагчид нэн даруй мэдэгдэх;

11.2.3.даатгалын гэрээ байгуулах болон даатгалын нөхөн төлбөртэй холбогдсон баримт материал, мэдээллийг даатгагчид үнэн зөв гаргаж өгөх;

11.2.4.даатгуулагч болон түүний эрх бүхий этгээд нь нөхөн төлбөрөөс өөр аливаа шан харамж, хөлс авахгүй байх;

11.2.5.даатгалын зүйлийн хадгалалт хамгаалалт, аюулгүй байдлыг шаардлагатай тохиолдолд даатгагчид танилцуулах, шалгуулах;

11.2.6.хуульд заасан бусад үүрэг.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ДААТГАЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ТӨРӨӨС ЗОХИЦУУЛАХ

12 дугаар зүйл.Даатгалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага

12.1.Даатгалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь даатгалын үйл ажиллагааны талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

12.1.1.даатгалын тухай хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох талаар санал боловсруулах;

12.1.2.Засгийн газрыг даатгалын бодлогын зөвлөгөөгөөр хангах;

12.1.3.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

13 дугаар зүйл.Даатгалын зохицуулах байгууллага

13.1.Даатгалын үйл ажиллагааг зохицуулах, хянах эрхийг Хороо хэрэгжүүлнэ.

13.2.Хороо дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

13.2.1.даатгалын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих;

13.2.2.даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих;

13.2.3.энэ хуульд заасан зөвшөөрөл олгох, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгох, зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг биелүүлж байгаа эсэхэд хяналт тавих;

13.2.4.даатгалын дотоод, гадаад зах зээлийг судлах, даатгалын талаарх албан ёсны мэдээлэл гаргах;

13.2.5.даатгалын үйл ажиллагаатай холбогдох нэгдсэн бүртгэл хөтлөх;

13.2.6.захиргааны хэм хэмжээний акт, дүрэм, журам, заавар, аргачлал /цаашид "Даатгалын журам" гэх/ баталж, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих;

13.2.7.энэ хуулийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор аливаа этгээдийн үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийх;

13.2.8.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

13.3.Хороо нь даатгагч дампуурах болон даатгалын үйл ажиллагаатай холбоотой хууль бус үйл ажиллагаанаас үүсэж болзошгүй хохирлоос даатгуулагч болон олон нийтийг хамгаалах зорилгоор байнгын хяналтыг хэрэгжүүлнэ.

14 дүгээр зүйл.Даатгалын журам

14.1.Санхүүгийн зах зээлийн тогтвортой байдлыг хангах, даатгалын зах зээлийг хөгжүүлэх, даатгагчийн үйл ажиллагааг зохистой явуулахад дэмжлэг үзүүлэх, даатгуулагч, хөрөнгө оруулагчийн эрх ашиг, сонирхлыг хамгаалах, мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, эрсдэлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх хүрээнд Хороо даатгалын үйл ажиллагааны зохицуулалтын журмыг хуульд заасны дагуу баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавина.

14.2.Хороо энэ хуулийн 14.1-д заасан бүрэн эрхийнхээ хүрээнд дараах харилцааг зохицуулсан даатгалын үйл ажиллагааны журмыг батална:

14.2.1.даатгалын мэргэжлийн оролцогчид, түүний үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага, дагаж мөрдөх үзүүлэлт;

14.2.2.даатгагчийн дагаж мөрдөх эрсдэлийн удирдлага, төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт;

14.2.3.даатгагч даатгалын нөөц болон бусад санг бүрдүүлэх, хуваарилах, хөрөнгө оруулалтад байршуулах;

14.2.4.Гадаадын даатгалын мэргэжлийн оролцогч Монгол Улсад салбар, төлөөлөгчийн газар нээх, үйл ажиллагаа явуулахад тавигдах шаардлага;

14.2.5.даатгалын мэргэжлийн оролцогчоос санхүүгийн болон үйл ажиллагааны тайлан, мэдээ гаргаж, тайлагнах;

14.2.6.даатгалын компанийг өөрчлөн байгуулах, дахин хөрөнгөжүүлэх, татан буулгах ажиллагаа;

14.2.7.давхар даатгалын болон даатгалын эрсдэл шилжүүлэх;

14.2.8.даатгагч баталгаа гаргах үйл ажиллагаа;

14.2.9.даатгагчийн эрхлэх даатгалтай холбоотой үйл ажиллагаа;

14.2.10.хууль тогтоомжид заасан бусад.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ

ДААТГАЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭХ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ

15 дугаар зүйл. Даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авах эрх бүхий этгээд

15.1. Дараах этгээд даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авахаар өргөдөл гаргах эрхтэй:

15.1.1. Компанийн тухай хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан компани;

15.1.2. гадаад улсын хууль тогтоомжийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан компани.

16 дугаар зүйл. Даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл хүсэх тухай өргөдөл гаргах

16.1. Энэ хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан этгээд нь тусгай зөвшөөрөл хүссэн өргөдлөө Хороонд гаргана.

16.2. Өргөдлийг бичгээр, эсхүл Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн 18.2-т заасан систем, албаны цахим шуудангаар дамжуулан цахим хэлбэрээр гаргах бөгөөд түүнд эрхлэх даатгалын ангилал, хэлбэр, төрлийг зааж, Хорооноос баталсан загварын дагуу дараах баримт бичгийг хавсаргана:

16.2.1. зөвшөөрөл хүссэн өргөдөл;

16.2.2. даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тухай хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын тэмдэглэл, эрх бүхий этгээдийн шийдвэр;

16.2.3. улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар;

16.2.4. компанийн дүрэм болон шинэчилсэн дүрмийн төсөл;

16.2.5. хувь нийлүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг хууль ёсны орлогоос бүрдсэнийг нотлох баримт;

16.2.6. хувьцаа эзэмшигчийн тодорхойлолт;

16.2.7. компанийн эрх бүхий албан тушаалтан болон даатгалын андеррайтер, актуарчийн иргэний цахим үнэмлэх, мэргэжлийн дипломын хуулбар, нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн талаарх тодорхойлолт;

16.2.8. ажлын байрны үл хөдлөх хөрөнгийн гэрчилгээ, эсхүл түрээсийн гэрээний хуулбар, техник тоног төхөөрөмж, программ хангамжийн талаарх танилцуулга, холбогдох материал;

16.2.9.3-аас доошгүй жилийн бизнес төлөвлөгөө;

16.2.10. жилийн эцсийн аудитаар баталгаажсан санхүүгийн тайлан, эсхүл эхлэлтийн тайлан;

16.2.11.компанийн эрх бүхий албан тушаалтан болон мэргэжлийн боловсон хүчний тодорхойлолт;

16.2.12.боловсон хүчин нь тухайн даатгалын хэлбэрээр мэргэшсэнийг нотлох баримт;

16.2.13.дотоод үйл ажиллагааны журмын төсөл;

16.2.14.Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 14.1-д заасан дотоод хяналтын хөтөлбөр, эрсдэлийн үнэлгээний тайлан, хариуцсан ажилтны тодорхойлолт;

16.2.15.2-оос доошгүй даатгалын бүтээгдэхүүний мэдээлэл;

16.2.16.даатгалын бүтээгдэхүүн боловсруулах журмын төсөл;

16.2.17.хэрэв давхар даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх бол боловсон хүчин нь давхар даатгалын чиглэлээр мэргэшсэнийг нотлох баримт.

16.3.Хороо энэ хуулийн 16.2-т заасан баримт бичигтэй холбоотой нэмэлт мэдээлэл, баримт бичгийг зөвшөөрөл хүсэгчээс шаардаж болно.

17 дугаар зүйл.Зөвшөөрөл олгох, олгохоос татгалзах

17.1.Хороо дараах шаардлагыг хангасан зөвшөөрөл хүсэгчид зөвшөөрлийг олгох бөгөөд тухайн даатгалын хэлбэр, төрлөөс хамааран нэмэлт шаардлага тавьж болно:

17.1.1.зөвшөөрөл хүсэгч, түүний эрх бүхий албан тушаалтан, зөвшөөрөл хүсэгчийн энгийн хувьцааны 5 буюу түүнээс дээш хувийг эзэмшдэг этгээд болон Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 3.1.6.а-д заасан этгээд нь даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тохиромжтой этгээд бол;

17.1.2.зөвшөөрөл хүсэгч нь зөвшөөрлийг олгосны дараа энэ хууль болон Даатгалын журмыг дагаж мөрдөх бүрэн боломжтой нь нотлогдсон бол;

17.1.3.тухайн даатгалын үйл ажиллагааг эрхлэхэд зөвшөөрөл хүсэгчийн удирдлага, зохион байгуулалт нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн бол;

17.1.4.тухайн даатгалын үйл ажиллагааг эрхлэхэд зөвшөөрөл хүсэгчийн санхүүгийн эх үүсвэр хууль ёсны орлогоос бүрдсэн, хангалттай гэж үзвэл;

17.1.5.зөвшөөрөл олгох нь нийтийн болон даатгуулагчийн ашиг сонирхолд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзвэл.

17.2.Хороо энэ хуулийн 17.1-д заасан нөхцөл, шаардлагыг хангасан болохыг нотлох нэмэлт мэдээлэл, баримт бичгийг зөвшөөрөл хүсэгчээс шаардаж болно.

17.3.Хороо ердийн ба амьдралын даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг давхардуулан олгохгүй.

17.4.Зөвшөөрлийг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр олгох бөгөөд түүнд Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 5.3.3-т заасан мэдээллийг тусгана.

17.5.Даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хугацаагүй олгох бөгөөд уг зөвшөөрөл нь энэ хуулийн 79, 80 дугаар зүйлд заасны дагуу түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох хүртэл хүчин төгөлдөр байна.

17.6.Хороо зөвшөөрөл хүсэгчид зөвшөөрөл олгохоос татгалзсан, эсхүл зөвшөөрөл олгохыг зөвшөөрсөн боловч даатгалын тодорхой хэлбэр, төрлийн үйл ажиллагаа явуулахыг зөвшөөрөөгүй бол энэ тухай бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр мэдэгдэж, татгалзсан үндэслэлийг заана.

17.7.Хороо зөвшөөрөл хүсэгчийн зөвшөөрөл хүссэн өргөдлийг Зөвшөөрлийн тухай хуульд заасан хугацаанд шийдвэрлэнэ.

17.8.Хороо дараах үндэслэлээр зөвшөөрөл олгохоос татгалзана:

17.8.1.энэ хуулийн 17.1-д заасан шаардлагыг хангаагүй;

17.8.2.Даатгалын журамд заасан баримт бичгийг бүрэн ирүүлээгүй, ирүүлсэн баримт бичиг нь шаардлагыг хангаагүй;

17.8.3.хуульд заасан бусад үндэслэл.

18 дугаар зүйл.Тусгай зөвшөөрөлгүйгээр даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглох

18.1.Энэ хуулийн 18.2-т зааснаас бусад этгээд Хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрөлгүйгээр Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно.

18.2.Даатгагчтай гэрээ байгуулан давхар даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа гадаад улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан хуулийн этгээдэд энэ хуулийн 18.1 дэх хэсэг хамаарахгүй.

18.3.Даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгохтой холбогдсон энэ хуульд зааснаас бусад харилцааг Зөвшөөрлийн тухай хуулиар зохицуулна.

19 дүгээр зүйл.Даатгалын зүйл

19.1.Аливаа этгээд Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт буй хөрөнгө, амь нас, эрүүл мэнд, хариуцлага, ашиг сонирхлыг гагцхүү энэ хуулийн дагуу тусгай зөвшөөрөл авсан даатгагчид даатгуулна.

19.2.Энэ хуулийн дагуу тусгай зөвшөөрөл аваагүй гадаадын даатгагчтай дараах тохиолдолд даатгалын гэрээ байгуулж болох бөгөөд гэрээ байгуулах бүрд Хороонд бүртгүүлнэ:

19.2.1.энэ хуулийн 19.1-д заасан даатгагч тухайн даатгалын эрсдэлийг хариуцах чадваргүй;

19.2.2.энэ хуулийн 19.1-д заасан даатгагч эрсдэлийг хариуцах боломжгүй гэж үзэх бусад хүндэтгэх шалтгаан байвал.

19.3.Гадаадын даатгагчтай давхар даатгалын гэрээ байгуулах даатгагчид дараах тохиолдолд энэ хуулийн 19.1 дэх хэсэг хамаарахгүй:

19.3.1.энэ хуулийн 48.2-т заасны дагуу давхар даатгалын төлөвлөгөөг Хороонд хүргүүлсэн бол;

19.3.2.энэ хуулийн 48.3-т заасны дагуу тухайн гэрээнд давхар даатгалын төлөвлөгөөнд тавигдах шаардлага хамаарахгүй байхаар Хорооноос тогтоосон бол.

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ

ХӨРӨНГӨ, САНХҮҮГИЙН ЭХ ҮҮСВЭР, ТӨЛБӨРИЙН ЧАДВАР

20 дугаар зүйл.Даатгагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн доод хэмжээ

20.1.Даатгагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө нь хувьцаа эзэмшигчдийн хууль ёсны үйл ажиллагааны орлогоос бүрдүүлсэн мөнгөн хөрөнгөөс бүрдэх бөгөөд түүний доод хэмжээг даатгалын ангилал, төрөл, давхар даатгалын онцлогийг харгалзан Хороо тогтооно. Хувь нийлүүлсэн хөрөнгийг эзэлийн хөрөнгөөр бүрдүүлэхийг хориглоно.

20.2.Энэ хуулийн 20.1-д заасан хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн доод хэмжээнд хүрэх боломжит хугацааг даатгагчид олгоно.

20.3.Даатгагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө энэ хуулийн 20.1-д заасан хэмжээнд хүрэхгүй болсон тохиолдолд даатгагч Хороонд нэн даруй бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

20.4.Даатгагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн 10 буюу түүнээс дээш хувийг бүрдүүлэгч нь хуулийн этгээд байх тохиолдолд тухайн хуулийн этгээдийн Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 3.1.6.а-д заасан “эцсийн өмчлөгч” этгээдийг Хороонд мэдэгдэнэ.

21 дүгээр зүйл.Даатгагчийн хувьцаа

21.1.Энэ хуулийг дагаж мөрдсөн өдрөөс хойш даатгалын компанийн гаргасан бүх хувьцааны төлбөрийг мөнгөн хэлбэрээр хийнэ.

21.2.Даатгагчид Компанийн тухай хуулийн 44 дүгээр зүйл хамаарахгүй.

22 дугаар зүйл.Даатгагчийн хувьцааны шилжилтэд тавих хяналт

22.1.Даатгагчийн энгийн хувьцааны 10 буюу түүнээс дээш хувийг эзэмшиж буй этгээд нь өөрийн өмчлөл, эзэмшилд буй хувьцааг Хорооны бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр бусдад худалдах, шилжүүлэх, барьцаалах зэргээр захиран зарцуулах, эсхүл захиран зарцуулахыг бусдад зөвшөөрөхийг хориглоно.

22.2.Даатгагч нь Хорооноос бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр өөрийн хөрөнгийг нэмэгдүүлэх болон багасгах үр дагаварт хүргэх

хувьцаа гаргах, хуваарилах, хувьцаа эзэмшигчдийн эзлэх хувийг бууруулах буюу нэмэгдүүлэх үр дагаварт хүргэх хэлцэл хийхийг хориглоно.

22.3.Аливаа этгээд Зохицуулах Хорооноос бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр даатгагчийн энгийн хувьцааны 10 буюу түүнээс дээш хувийг дангаараа буюу бусад этгээдтэй хамтран шууд буюу шууд бусаар эзэмших, өмчлөхийг хориглоно.

22.4.Даатгагчийн энгийн хувьцааны 10 буюу түүнээс дээш хувийг дангаараа буюу нэгдмэл сонирхолтой этгээдтэй хамтран эзэмшихийг хүсэгч нь өргөдлөө Хороонд гаргах бөгөөд өргөдөлд энэ хуулийн 16.2.5, 16.2.8-д заасан баримт бичгийг хавсаргана.

22.5.Зөвшөөрөл хүсэгчийг тохиромжтой этгээд мөн эсэхтэй холбогдох тодорхойлолтыг гаргахад даатгалын мэргэжлийн байгууллага дэмжлэг үзүүлж болно.

23 дугаар зүйл.Төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт

23.1.Даатгагч нь дараах төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлтийг хангасан байна:

23.1.1.Даатгалын журамд заасан хэмжээнээс багагүй;

23.1.2.энэ хуулийн 23.2-т заасны дагуу Хорооноос тогтоосон хэмжээнээс багагүй.

23.2.Хороо даатгалын үйл ажиллагааны шинж чанар, цар хүрээнээс хамааран тухайн даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлтийг энэ хуулийн 23.1.1-д заасан хэмжээнээс дээгүүр тогтоож болно.

23.3.Энэ хуулийн 23.2-т заасан төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлтэд хүрэх боломжит хугацааг даатгагчид олгоно.

23.4.Даатгагчийн төлбөрийн чадвар нь энэ хуулийн 23.1-д заасан үзүүлэлтэд хүрэхгүй болсон тохиолдолд даатгагч Хороонд нэн даруй бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

24 дүгээр зүйл.Даатгалын нөөц

24.1.Даатгагч нь гэрээний явцад үүссэн болон үүсэж болзошгүй үүргийн гүйцэтгэлийг хангах зорилгоор даатгалын хураамж, нэхэмжлэлийн онцлогийг харгалзан даатгалын нөөцүүдийг даатгалын төрөл тус бүрээр байгуулж, мөнгөн хөрөнгөөр бүрдүүлнэ.

24.2.Даатгалын нөөцийн ангилал, зориулалт, хэмжээ, нөөц бүрдүүлэх болон хөрөнгө оруулалтад байршуулах харилцааг энэ хуулийн 14.2.3-т заасан журмаар зохицуулна.

24.3.Энэ хуулийн 24.1-д заасан даатгалын нөөцийг тусгайлан бүртгэлд тусгах бөгөөд нөөцийн хөрөнгийг хооронд нь шилжүүлэн зарцуулахыг хориглоно. Нөөцийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт нь Хорооны хяналтад байна.

24.4.Даатгагчийн нөөцөд төвлөрүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ энэ хуулийн 24.2-т заасан хэмжээнд хүрэхгүй болсон тохиолдолд даатгагч Хороонд нэн даруй бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

24.5.Даатгалын нөөцийн хөрөнгийг Даатгалын журамд зааснаас өөрөөр зарцуулахыг хориглоно.

25 дугаар зүйл.Ногдол ашиг үл хуваарилах нөхцөл

25.1.Ногдол ашиг хуваарилсны дараа дараах нөхцөлийн аль нэг нь үүсэхээр бол хувьцаа эзэмшигчдэд ногдол ашиг хуваарилахгүй:

25.1.1.даатгагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө нь энэ хуулийн 20.1-д заасан хэмжээнд хүрэхгүй;

25.1.2.даатгагчийн төлбөрийн чадвар энэ хуулийн 23.1-д заасан шалгуур үзүүлэлтийг хангаж чадахгүй;

25.1.3.даатгалын нөөц нь энэ хуулийн 24.2-т заасан хэмжээнд хүрэхгүй.

26 дугаар зүйл.Урьдчилгаа болон зээлтэй холбоотой хязгаарлалт

26.1.Даатгагч нь дараах үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно:

26.1.1.өөрийн үнэт цаасыг төлбөрийн баталгаа болгож урьдчилгаа авах;

26.1.2.холбогдох этгээдэд аливаа сангаас зээл олгох;

26.1.3.аливаа этгээдэд барьцаагүй зээл олгох;

26.1.4.холбогдох этгээдийн бусдаас авсан зээл болон бусад үүргийн гүйцэтгэлд баталгаа, батлан даалт гаргах;

26.1.5.даатгагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө болон нөөцийн мөнгөн хөрөнгийг холбогдох этгээд болон түүний үүсгэн байгуулсан хуулийн этгээдэд байршуулах, хөрөнгө оруулах.

26.2.Энэ хуулийн 25 дугаар зүйлд заасны дагуу ногдол ашиг хуваарилахад энэ хуулийн 26.1 дэх хэсэг хамаарахгүй.

27 дугаар зүйл.Даатгагчийн санхүүгийн чадавхад тавих хяналт

27.1.Хороо даатгагчийн санхүүгийн чадавхыг үнэлэх шалгуур тогтоон, хяналт, шалгалт хийж болно.

27.2.Энэ хуулийн 27.1-д заасны дагуу тогтоосон шалгуурын тухай Хороо даатгагчид бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

ДОЛООДУГААР БҮЛЭГ

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАГНАЛ, АУДИТ

28 дугаар зүйл.Нягтлан бодох бүртгэлийн үзүүлэлт болон санхүүгийн тайлан

28.1.Дараах хуулийн этгээд нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон Даатгалын журамд заасны дагуу нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргана:

28.1.1.даатгагч;
28.1.2.энэ хуулийн 61.1.2-т заасан хөндлөнгийн хохирол үнэлэгч;
28.1.3.энэ хуулийн 65.2-т заасан Заавал даатгалын холбоо.

28.2.Хороо энэ хуулийн 28.1-д заасан хуулийн этгээдийн нягтлан бодох бүртгэлийн баримт бичиг, санхүүгийн тайлан болон бусад баримт бичгийн агуулга, хэлбэрийг тогтооно.

28.3.Санхүүгийн тайлангийн баримт бичиг нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 болон энэ хуулийн 28.2-т заасны дагуу Хорооноос тогтоосон баримт бичгээс бүрдэнэ.

28.4.Энэ хуулийн 28.1-д заасан хуулийн этгээд нь нягтлан бодох бүртгэлийн баримт бичгээ Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлд заасан хугацаагаар хадгална.

29 дүгээр зүйл.Нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт мөрдөх

29.1.Энэ хуулийн 28.1-д заасан хуулийн этгээд нь нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаандаа санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартыг дагаж мөрдөнө.

30 дугаар зүйл.Жил бүрийн санхүүгийн тайлан

30.1.Энэ хуулийн 28.1-д заасан хуулийн этгээд нь жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаа Даатгалын журамд заасан бусад бичиг баримтын хамт дараа оны эхний сард багтаан Хороонд хүргүүлнэ.

30.2.Энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан этгээд нь аудитаар баталгаажуулсан санхүүгийн тайлангаа дараа оны нэгдүгээр улиралд багтаан Хороонд хүргүүлнэ.

30.3.Энэ хуулийн 30.1, 30.2-т заасан тайланг Хороонд ирүүлээгүй тохиолдолд санхүүгийн тайланг өгөөгүйд тооцно.

31 дүгээр зүйл.Улирал тутмын тайлан

31.1.Энэ хуулийн 28.1-д заасан хуулийн этгээд нь улирал тутмын санхүүгийн тайлангаа дараа улирлын эхний сарын 20-ны өдрийн дотор Хороонд хүргүүлнэ.

31.2.Даатгалын журамд заасан баримт бичгийг ирүүлээгүй тохиолдолд санхүүгийн тайланг өгөөгүйд тооцно.

32 дугаар зүйл.Даатгалын байгууллагад аудит хийх үйл ажиллагаа

32.1.Энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан хуулийн этгээд нь санхүүгийн тайланд аудит хийлгэнэ.

32.2.Даатгалын байгууллагад аудит хийх үйл ажиллагааг Хороонд бүртгүүлсний үндсэн дээр эрхлэх бөгөөд санхүүгийн тайланд аудит хийх хуулийн этгээд /цаашид “аудитын байгууллага” гэх/ дараах шаардлагыг хангасан байна:

32.2.1.Аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлд заасан аудитын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй байх;

32.2.2.даатгалын байгууллагад аудит хийх үйл ажиллагааны төрөлжсөн сургалтад хамрагдаж тэнцсэн, тухайн аудитын байгууллагад гэрээний үндсэн дээр байнга ажиллах хоёроос доошгүй аудитортой байх.

32.3.Хороо энэ хуулийн 32.2-т заасан аудитын байгууллагын нэрсийн жагсаалт болон түүнд өөрчлөлт орсон тухай бүр Даатгалын журамд заасны дагуу нийтэд мэдээлнэ.

32.4.Энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан хуулийн этгээд нь аудитын байгууллагыг үйл ажиллагаа явуулах нөхцөл, боломжоор хангана.

32.5.Энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан хуулийн этгээд нь аудитын байгууллагатай гэрээ байгуулснаас хойш ажлын 5 өдрийн дотор Хороонд бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

33 дугаар зүйл.Аудитын тайлан

33.1.Аудит хийх хуулийн этгээд нь өөрийн баталгаажуулсан дэлгэрэнгүй тайлан, түүний талаарх эцсийн дүгнэлтийг Даатгалын журамд заасны дагуу энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан этгээдэд хүргүүлнэ.

33.2.Хороо шаардлагатай гэж үзвэл энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан этгээдээс аудитын тайлан гаргаж өгөхийг шаардаж болно.

34 дүгээр зүйл.Аудит хийх хуулийн этгээдийн үүрэг

34.1.Энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан хуулийн этгээдийн баримт материалд үндэслэн гаргасан дараах дүгнэлтийн талаар аудитын байгууллага нь Хороонд нэн даруй мэдэгдэнэ:

34.1.1.төлбөрийн чадваргүй болсон буюу төлбөрийн чадваргүй болж болзошгүй байгаа;

34.1.2.даатгалын үйл ажиллагаатай холбоотой гэмт хэрэг үйлдсэн буюу үйлдсэн байж болзошгүй;

34.1.3.даатгагч энэ хуулийн 20-26 дугаар зүйлийг ямар нэг хэлбэрээр зөрчсөн гэж үзвэл;

34.1.4.энэ хууль, бусад хууль тогтоомж, Даатгалын журмыг ноцтойгоор зөрчсөн гэж үзвэл.

Тайлбар: Энэ зүйлийн “ноцтойгоор” гэснийг аудит хийлгэж буй этгээд болон хөрөнгө оруулагч, үйлчлүүлэгчийн эрх, ашиг сонирхол, санхүүгийн болон бусад үйл ажиллагаанд сөрөг нөлөө үзүүлсэн буюу үзүүлж болохуйц, эсхүл их хэмжээний хохирол учруулсан буюу учруулж болохуйц үйлдлийг ойлгоно.

34.2.Энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан хуулийн этгээд нь аудитын байгууллагатай байгуулсан гэрээгээ цуцалсан, эсхүл аудитын байгууллага өөрөө ажиллах боломжгүй гэдгээ мэдэгдэж чөлөөлөгдсөн тохиолдолд аудитын байгууллага нь Хороонд дараах асуудлаар мэдээлэл хүргүүлнэ:

34.2.1.гэрээ цуцалсан буюу чөлөөлөгдсөн тухай, түүний үндэслэлийн талаар;
34.2.2.энэ хуулийн 34.1-д заасан дүгнэлт гаргасан тохиолдолд энэ тухай.

34.3.Хороо аудитын байгууллагаас аудитын үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээлэл, нэмэлт материал шаардаж болно.

34.4.Аудитын байгууллага болон аудитын байгууллагад байсан этгээд нь энэ хуулийн 33 дугаар зүйлд заасан тайлан болон өөрийн зөв гэж үзсэн бусад мэдээллээр Хороог хангасны төлөө түүнийг мэргэжлийн ёс зүйн дүрэм болон хууль тогтоомж зөрчсөн гэж үзэхгүй.

35 дугаар зүйл.Хороо аудит хийх хуулийн этгээдийг томилох

35.1.Энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан хуулийн этгээд нь энэ хуулийн 32.1-д заасны дагуу аудитын байгууллагатай гэрээ байгуулаагүй бол Хороо томилж болно.

35.2.Энэ хуулийн 35.1-д заасны дагуу томилогдсон аудитын байгууллага нь энэ хуульд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

35.3.Энэ хуулийн 35.1-д заасны дагуу Хорооноос томилсон аудитын хуулийн этгээдийн аудитын үйл ажиллагааны зардлыг энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан этгээд хариуцна.

36 дугаар зүйл.Компанийн нэгдлийн гишүүдийн нягтлан бодох бүртгэлийн тайланг шаардах

36.1.Энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан хуулийн этгээд нь компанийн нэгдлийн гишүүн бол Хороо даатгагчаас тухайн нэгдлийн гишүүн аль ч этгээдийн санхүүгийн болон компанийн нэгдлийн нэгдсэн тайланг шаардаж болно.

36.2.Хороо энэхүү тайланг энэ хуулийн 28.1.1 болон 28.1.3-т заасан хуулийн этгээдийн гэрээ байгуулсан, эсхүл өөрийн томилсон аудитын байгууллагаар баталгаажуулахыг шаардаж болно.

36.3.Энэ хуулийн 36.1-д заасан компанийн нэгдлийн тайлангийн агуулга, хэлбэрийг Хороо тогтоож болно.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ

АКТУАРЧ, АКТУАРЫН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ, ТАЙЛАН

37 дугаар зүйл.Актuarчийн үйл ажиллагаа эрхлэх

37.1. Актuarчийн үйл ажиллагааг Хороонд бүртгүүлсний үндсэн дээр эрхэлнэ.

37.2.Хороо энэ хуулийн 37.1-д заасны дагуу Хороонд бүртгүүлсэн актуарчийн нэрсийн жагсаалт, түүний өөрчлөлтийг Даатгалын журамд заасны дагуу нийтэд мэдээлнэ.

38 дугаар зүйл.Актuarчийг томилохтой холбоотой даатгагчийн үүрэг

38.1.Даатгагч нь заавал актуарчтай байх бөгөөд актуарч нь энэ хуулийн 37.1-д заасны дагуу Хороонд бүртгүүлсэн этгээд байна.

38.2.Даатгагч нь өөрийн актуарчийг томилсон болон чөлөөлсөн тухай бүрд Хороонд ажлын 5 өдөрт бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

38.3.Актуарчаар томилогдсон этгээд үүргээ гүйцэтгэх боломжгүй болсон бол ийнхүү боломжгүй болсноос хойш ажлын 30 өдрийн дотор даатгагч өөр актуарчийг томилно.

39 дүгээр зүйл.Актуарчийн дагаж мөрдөх стандарт

39.1.Актуарч нь өөрийн үйл ажиллагаандаа Даатгалын журамд заасан актуарын стандартыг дагаж мөрдөнө.

40 дүгээр зүйл.Актуарын хяналт шалгалт, тайлан

40.1.Хороо даатгагчийн санхүүгийн байдлын талаарх шаардлагатай гэж үзсэн асуудлыг актуарчаар шалгуулах болон актуарын тайлан гаргаж өгөхийг даатгагчаас шаардаж болно.

40.2.Хороо актуарын хяналт шалгалтыг даатгагчийн томилсон, эсхүл өөрийн томилсон актуарчаар гүйцэтгүүлж болно.

40.3.Актуарч нь Даатгалын журамд заасан агуулга, хэлбэрийн дагуу хяналт шалгалтын тайлан бэлтгэнэ.

40.4.Энэ хуулийн 40.2-т заасан актуарын хяналт шалгалтын тайланг дараа оны 03 дугаар сарын 05-ны өдрийн дотор Хороонд ирүүлнэ.

40.5.Энэ хуулийн 40.1-д заасан хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх болон тайлан бэлтгэхтэй холбогдсон зардлыг даатгагч хариуцна.

41 дүгээр зүйл.Актуарчийн эрх

41.1.Актуарч нь дараах эрхтэй байна:

41.1.1.актуарын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан шаардлагатай мэдээлэл, баримт бичгийг шалгах;

41.1.2.даатгагчийн талаарх шаардлагатай мэдээлэл, баримт бичиг гаргаж өгөх, асуултад хариулахыг даатгагч, түүний эрх бүхий албан тушаалтан, ажилтнаас шаардах.

41.2.Актуарч нь даатгагчийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хуралд оролцож, актуарын хяналт шалгалтын тайлан болон бусад асуудлаар санал, дүгнэлт гарган, танилцуулж болно.

41.3.Актуарч нь дараах асуудлыг Хороонд мэдэгдэж болно:

41.3.1.энэ хуулийн 41.1.1-д заасан мэдээлэл, баримт бичгийг шалгахад даатгагч нь хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр актуарчид дэмжлэг үзүүлэхээс татгалзсан, бусад хэлбэрээр саад учруулсан тухай;

41.3.2.даатгагч, түүний эрх бүхий албан тушаалтан, ажилтан нь шаардлагатай мэдээлэл баримт бичиг гаргаж өгөх, асуултад хариулахаас татгалзсан тухай.

42 дугаар зүйл.Актуарчийн үүрэг

42.1.Актуарч нь даатгагчийн баримт материалд үндэслэн гаргасан дараах дүгнэлтийн талаар Хороонд нэн даруй мэдэгдэнэ:

42.1.1.даатгагч нь энэ хууль, бусад хууль тогтоомж, Даатгалын журмыг зөрчсөн, эсхүл зөрчсөн байж болзошгүй;

42.1.2.даатгагч хууль тогтоомж зөрчсөн нь даатгуулагчийн эрх ашигт ноцтой нөлөөлнө гэж үзсэн.

42.2.Актуарч нь даатгагчийн санхүүгийн байдал, нөөц, төлбөрийн чадвар, даатгагч болон даатгуулагчийн ашиг сонирхолд нөлөөлж болох аливаа асуудлаар шаардлагатай арга хэмжээ авах талаар даатгагчид мэдэгдэх үүрэгтэй.

42.3.Хороо даатгагчийн санхүүгийн байдлын талаарх шаардлагатай гэж үзсэн асуудлыг актуарчаар шалгуулах болон актуарын тайлан гаргаж өгөхийг даатгагчаас шаардаж болно.

42.4.Актуарч энэ хуулийн 42.2-т заасны дагуу даатгагчид мэдэгдсэн бөгөөд тогтоосон хугацаанд даатгагч ямар нэг арга хэмжээ аваагүй бол энэ тухай Хороонд нэн даруй мэдэгдэнэ.

42.5.Даатгагч актуарчтай байгуулсан гэрээгээ цуцалсан, эсхүл өөрөө ажиллах боломжгүй гэдгээ мэдэгдэж чөлөөлөгдсөн тохиолдолд актуарч нь Хороонд дараах асуудлаар мэдээлэл өгнө:

42.5.1.гэрээ цуцалсан буюу чөлөөлөгдсөн тухай, түүний үндэслэлийн талаар;

42.5.2.энэ хуулийн 42.1, 42.4-т заасан мэдээллийн тухай.

42.6.Актуарч болон актуарч байсан этгээд тайлан болон энэ хуулийн 42 дугаар зүйлд заасан өөрийн зөв гэж үзсэн бусад мэдээллээр Хороог хангасны төлөө түүнийг мэргэжлийн ёс зүйн дүрэм болон хууль тогтоомж зөрчсөн гэж үзэхгүй.

43 дугаар зүйл.Хороо актуарчийг томилох

43.1.Даатгагч нь актуарчийг томилоогүй бол Хороо энэ хуулийн 37.1-д заасны дагуу бүртгүүлсэн этгээдийг актуарчаар томилно.

43.2.Энэ хуулийн 43.1-д заасны дагуу томилогдсон актуарч нь даатгагчийн актуарчийн чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

43.3.Энэ хуулийн 43.1-д заасан актуарчийг томилохтой холбогдсон зардлыг даатгагч хариуцна.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ДАВХАР ДААТГАЛ БОЛОН ДААТГАЛЫН ЭРСДЭЛ ШИЛЖҮҮЛЭХ БУСАД АРГА ХЭРЭГСЭЛ

44 дүгээр зүйл. Давхар даатгал

44.1. Даатгагч нь гэрээний дагуу хүлээсэн үүргээ дараах даатгагчид давхар даатгуулж болно:

44.1.1. энэ хуулийн дагуу давхар даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан даатгагчид;

44.1.2. энэ хуулийн дагуу тусгай зөвшөөрөл аваагүй гадаад улсын давхар даатгагчид.

44.2. Даатгагч нь даатгалын гэрээний дагуу хүлээсэн үүргээ давхар даатгуулах тохиолдолд давхар даатгалд шилжүүлэх даатгалын үнэлгээний 5-аас доошгүй хувийг энэ хуулийн 44.1.1-д заасан даатгагчид даатгуулна.

44.3. Хороо давхар даатгалд даатгуулах нөхцөл, шаардлагаас хамааран энэ хуулийн 44.2-т заасан давхар даатгалд шилжүүлэх хувийг даатгалын төрөл тус бүрд ялгаатай тогтоож болно.

45 дугаар зүйл. Даатгалын эрсдэлийг хуваалцах болон шилжүүлэх бусад арга хэрэгсэл

45.1. Даатгагч нь энэ хуулийн 44.1-д зааснаас гадна дараах хэлбэрээр даатгалын эрсдэлийг хуваалцах, эсхүл шилжүүлж болно:

45.1.1. хамтын даатгал хэлбэрээр;

45.1.2. даатгалын эрсдэл шилжүүлэх уламжлалт бус санхүүгийн хэрэгсэл ашиглан;

45.1.3. хуульд нийцсэн бусад арга хэрэгсэл.

46 дугаар зүйл. Хамтын даатгал

46.1. Тэргүүлэх даатгагч эсхүл даатгалын брокер нь хамтын даатгалын үйл ажиллагааг зохион байгуулах ба энэхүү үүрэг нь хамтын даатгалын гэрээ дуусгавар болсноор мөн адил дуусгавар болно.

46.2. Даатгагч бүр хүлээн авсан эрсдэлийн хэмжээгээр энэ хууль болон Даатгалын журамд заасан даатгалын нөөцийг байгуулна.

46.3. Даатгалын тохиолдлын үед даатгагч бүр хүлээн авсан эрсдэлийн хувь хэмжээгээр хариуцлага хүлээнэ.

47 дугаар зүйл. Даатгалын эрсдэлийг шилжүүлэх уламжлалт бус санхүүгийн хэрэгсэл

47.1. Даатгагч нь даатгалын эрсдэлийг шилжүүлэх уламжлалт бус санхүүгийн хэрэгслийг ашиглан даатгалын эрсдэлийг шилжүүлж болно.

47.2.Энэ хуулийн 47.1-д заасан эрсдэл шилжүүлэх уламжлалт бус санхүүгийн хэрэгслийг ашиглах харилцааг энэ хуулийн 14.2.7-д заасан журмаар зохицуулна.

48 дугаар зүйл.Даатгагчийн төлөвлөгөө, тайлан

48.1.Даатгагч энэ хуулийн 44.1, 45.1-д заасан давхар даатгалын болон даатгалын эрсдэлийг шилжүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан төлөвлөгөөтэй байна.

48.2.Даатгагч нь энэ хуулийн 48.1-д заасан төлөвлөгөө болон төлөвлөгөөний тайланг Даатгалын журмын дагуу боловсруулж, Хороонд хүргүүлнэ.

48.3.Хороо тухайн төрлийн давхар даатгалын гэрээнд энэ хуулийн 48.1-д заасан төлөвлөгөөг боловсруулахад тавигдах шаардлага хамаарахгүй байхаар тогтоож болно.

АРАВДУГААР БҮЛЭГ ДААТГАГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, ТҮҮНД ТАВИГДАХ ХЯЗГААРЛАЛТ

49 дүгээр зүйл.Даатгагч зөвхөн даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх

49.1.Даатгагч нь Монгол Улсад болон гадаад улсад зөвхөн даатгалын үйл ажиллагаа болон түүнтэй холбоотой үйл ажиллагаа эрхэлнэ.

50 дугаар зүйл.Даатгагчийн бусад үйл ажиллагаа

50.1.Даатгагч нь энэ хуулийн 4.1.1-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэхээс гадна холбогдох этгээдээс бусад этгээдэд дараах даатгагчийн баталгаа, батлан даалт гаргаж болно:

50.1.1.орон сууцны ипотекийн зээлийн урьдчилгаа төлбөрт;

50.1.2.хүн, хуулийн этгээд хоорондын ашгийн төлөө үйл ажиллагаа явуулах харилцаанд;

50.1.3.хуулиар хориглоогүй бусад харилцаанд.

50.2.Даатгагчийн баталгаа гаргахад Иргэний хуулийн 457 дугаар зүйлд заасныг баримтална.

51 дүгээр зүйл.Тодорхойгүй хэлцлээс зайлсхийх

51.1.Даатгагчийн байгуулсан хариуцлагын хэмжээ, эсхүл дээд хэмжээ нь тодорхойгүй даатгалын гэрээ Даатгалын журамд зааснаас бусад тохиолдолд хүчин төгөлдөр бус байна.

52 дугаар зүйл."Даатгал" гэсэн нэр томъёог хэрэглэхийг хязгаарлах

52.1.Даатгагч нь оноосон нэртэй байх бөгөөд уг нэрийн ард "даатгал" гэсэн үгийг заавал хэрэглэнэ.

52.2.Энэ хуульд заасан тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчээс бусад этгээд "даатгал", эсхүл "даатгал" гэсэн үгний төрөл үг болон түүнийг гадаад хэл дээр илэрхийлэх үг

хэрэглэх, даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа, эсхүл уг үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан гэсэн сэтгэгдэл төрүүлэхүйц нэр томьёо ашиглах болон тэдгээртэй адилтгах бусад үйлдэл хийхийг хориглоно.

53 дугаар зүйл.Даатгагчийн ерөнхий захиргааны хаяг

53.1.Компанийн тухай хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан даатгалын компанийн ерөнхий захиргаа нь Монгол Улсад байрлана.

53.2.Даатгагч нь ерөнхий захиргааны хаягийг Хороонд мэдэгдэх бөгөөд өөрчилсөн тохиолдолд ажлын 5 өдрийн дотор мэдэгдэнэ.

54 дүгээр зүйл.Салбар, төлөөлөгчийн газар нээх

54.1.Даатгагч нь өөрийн салбар, төлөөлөгчийн газраа нээх, түүгээр дамжуулан даатгалын үйл ажиллагаа явуулахдаа Хороонд бүртгүүлнэ.

54.2.Гадаадын даатгагч Монгол Улсад салбар, төлөөлөгчийн газраа нээх, түүгээр дамжуулан даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх энгийн зөвшөөрөл хүссэн өргөдлөө Хороонд гаргах бөгөөд өргөдөлд дараах баримт бичгийг монгол, англи хэлээр орчуулан хавсаргана:

54.2.1.салбар, төлөөлөгчийн газар нээх зөвшөөрөл хүссэн өргөдөл;

54.2.2.төлөөлөн удирдах зөвлөл, эсхүл түүнтэй адилтгах эрх бүхий удирдлагаас Монгол Улсад салбар, төлөөлөгчийн газар нээх тухай шийдвэр;

54.2.3.харьяалах улсын эрх бүхий төрийн байгууллагын Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэхийг зөвшөөрсөн шийдвэр, эсхүл түүнтэй адилтгах баримт бичиг;

54.2.4.тухайн салбар, төлөөлөгчийн газрыг нээх гэж буй этгээдийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө /дүрмийн сан/-ийн хэмжээ, бүтэц болон үйл ажиллагааны талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл бүхий нотлох баримт бичиг;

54.2.5.нээн ажиллуулах гэж буй салбар, төлөөлөгчийн газрын үйл ажиллагааг зохицуулсан журам;

54.2.6.Монгол Улсын аль нэг банкны дансанд Даатгалын журамд заасан даатгалын баталгаа хөрөнгө байршуулсныг нотлох баримт бичиг;

54.2.7.өөрийн харьяалагдах улсаас бусад улс оронд даатгалын салбар, төлөөлөгчийн газар байгуулж, үйл ажиллагаагаа 2-оос доошгүй жил тогтвортой явуулсныг нотлох баримт бичиг;

54.2.8.Монгол Улсад салбар, төлөөлөгчийн газраа нээх зөвшөөрөл хүсэгч гадаадын даатгагчийн өөрийн хөрөнгө нь Даатгалын журамд заасан шаардлагыг хангасныг нотлох баримт бичиг;

54.2.9.Даатгалын журамд дурдсан зөвлөмжийн дагуу боловсруулсан салбарын үйл ажиллагааны бизнес төлөвлөгөө;

54.2.10.Даатгалын журамд заасан маягтын дагуу гаргасан гүйцэтгэх удирдлага болон бусад боловсон хүчний тодорхойлолт;

54.2.11.салбар, төлөөлөгчийн газрын үйл ажиллагаанд ашиглах техник тоног төхөөрөмж, программ хангамжийн жагсаалт, ажлын байрны үл хөдлөх хөрөнгийн гэрчилгээ, эсхүл түрээсийн гэрээний хуулбар;

54.2.12.зөвшөөрөл хүсэж буй этгээдийн сүүлийн 2 жилийн санхүүгийн тайлангийн хуулбар;

54.2.13.даатгалын бүтээгдэхүүн тус бүрээр боловсруулсан журам, даатгалын гэрээ;

54.2.14.Даатгалын журамд заасан аргачлалын дагуу тооцоолол хийсэн хураамжийн хувь хэмжээний тооцоолол, танилцуулга;

54.2.15.улсын тэмдэгтийн хураамж төлсөн баримт.

54.3.Хороо шаардлагатай гэж үзвэл мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбогдсон эсэх тухай болон компанийн эрх бүхий албан тушаалтны ял шийтгэлтэй эсэх талаар цагдаагийн байгууллагын тодорхойлолт, хэрэв гадаадын иргэн бол уг иргэний харьяалалтай улсын эрх бүхий байгууллагын тодорхойлолтыг шаардаж болно.

54.4.Гадаадын даатгагч Хорооноос зөвшөөрөл аваагүй тохиолдолд аливаа этгээд гадаадын даатгагчийг төлөөлж дараах үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно:

54.4.1.даатгалын үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор сурталчилгаа, ухуулга хийх, эсхүл ийм зорилгоор албан байр нээж ажиллуулах;

54.4.2.салбар, төлөөлөгчийн газар нээх, ажиллуулах.

54.5.Хороо энэ хуулийн 54.1-д заасны дагуу бүртгэл явуулахдаа даатгагчаас нэмэлт мэдээлэл, баримт шаардаж болно.

54.6.Хороо энэ хуулийн 54.2-т заасан зөвшөөрөл олгохдоо тодорхой нөхцөл, шаардлага тавьж болно.

55 дугаар зүйл.Технологид суурилсан үйл ажиллагаа эрхлэх

55.1.Даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн үйл ажиллагааны эрсдэлийг бууруулах, үйл ажиллагааг хялбарчлах, даатгуулагчийн эрх ашгийг хамгаалах нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор аливаа этгээд технологид суурилсан шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг Сэндбоксын зохицуулалтын орчинд туршиж болно.

55.2.Энэ хуулийн 55.1-д заасан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг Сэндбоксын зохицуулалтын орчноос амжилттай гарч, Хороо бүртгэсэн тохиолдолд даатгалын зах зээлд нэвтрүүлж болно.

55.3.Энэ зүйлийн 55.1, 55.2-т заасан харилцааг нарийвчлан зохицуулах журмыг Хороо баталж болно.

56 дугаар зүйл.Эрх бүхий албан тушаалтныг томилох

56.1.Даатгагч нь Хороонд бүртгүүлсний үндсэн дээр эрх бүхий албан тушаалтныг томилно.

56.2.Энэ хуулийн 56.1-д заасан эрх бүхий албан тушаалтны бүрэн эрх дуусгавар болсон, эсхүл өөрийн хүсэлтээр чөлөөлөгдсөн тохиолдолд даатгагч нь энэ тухай ажлын 5 өдрийн дотор Хороонд бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

57 дугаар зүйл.Мэдээллийг өөрчлөх

57.1.Даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл хүсэгч, эсхүл даатгагч болон бусад этгээдээс энэ хууль, Даатгалын журамд заасны дагуу гаргаж буй аливаа зөвшөөрөл хүссэн өргөдлийг хэлэлцэн шийдвэрлэхээс өмнө Хороонд ирүүлсэн мэдээлэл, баримтад өөрчлөлт орвол зөвшөөрөл хүсэгч энэ тухай нэн даруй бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэх үүрэгтэй.

АРВАН НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ДААТГАГЧИЙН ЗАСАГЛАЛ

58 дугаар зүйл.Даатгагчийн засаглалын тогтолцоо

58.1.Даатгагч нь оролцогч талуудын эрх ашгийг хүндэтгэж, даатгалын үйл ажиллагааг ил тод, нээлттэй явуулах зарчмыг баримтална.

58.2.Даатгагч нь Хорооноос баталсан Компанийн засаглалын кодексийн хэрэгжилтийг хангана.

58.3.Даатгагчийн төлөөлөн удирдах зөвлөл нь эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналт, дотоод аудит, комплайнсын хяналт, андеррайтинг, нөхөн төлбөр, харилцагчийн гомдол шийдвэрлэх, хөрөнгө оруулалт болон шаардлагатай гэж үзсэн бодлогын баримт бичиг, журмыг баталж, хэрэгжилтэд нь хяналт тавина.

59 дүгээр зүйл.Даатгагчийн бүтэц, зохион байгуулалт

59.1.Даатгагч нь стратегийн зорилго, зорилт, бизнес төлөвлөгөөгөө хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай зохистой засаглалын бүтэцтэй байна.

59.2.Даатгагчийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэд Компанийн тухай хуулийн 81 дүгээр зүйлд зааснаас гадна ёс зүйн хороо, хөрөнгө оруулалтын хороо, хөрөнгө, эх үүсвэрийн удирдлагын хороо, засаглалын хороо, стратегийн хороо, ил тод байдлын хороо, хүний нөөцийн хороотой байж болно.

59.3.Даатгагч нь дотоод хяналт, комплайнсын хяналт, эрсдэлийн удирдлагын нэгжтэй байна.

60 дугаар зүйл.Даатгагчийн санхүүгийн болон бусад мэдээллийг олон нийтэд мэдээлэх

60.1.Даатгагч энэ хуулийн 30 дугаар зүйлд заасан аудитаар баталгаажуулсан жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг дараа жилийн 1 дүгээр улиралд багтаан олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл болон өөрийн цахим хуудсаар, улирлын санхүүгийн тайланг дараа улирлын эхний сарын дотор өөрийн цахим хуудсаар нийтэд

мэдээлнэ.

60.2.Даатгагчийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргын гарын үсгээр баталгаажсан дараах мэдээллийг өөрийн цахим хуудсанд байршуулан нийтэд мэдээлнэ:

60.2.1.даатгагчийн жилийн үйл ажиллагааны тайлан;

60.2.2.даатгагчийн компанийн засаглалын тайлан;

60.2.3.Хорооноос даатгагчийн эрсдэлийг тодорхойлоход шаардлагатай гэж үзсэн, нийтэд мэдээлэхээр шийдвэрлэсэн бусад мэдээлэл.

60.3.Даатгагч нь дараах мэдээллийг өөрийн цахим хуудсанд тогтмол байршуулан өөрчлөлт орсон тухай бүрд шинэчилнэ:

60.3.1.хуулийн этгээдийн хэлбэр, төрөл, өмчлөл, удирдлага, хяналт, үйл ажиллагааны зохион байгуулалтын бүтэц, бүрэлдэхүүн;

60.3.2.төлбөрийн чадвар, хохирлын харьцаа, хосолсон харьцаа;

60.3.3.нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч, эрх бүхий албан тушаалтны талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл.

АРВАН ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

ДААТГАЛЫН ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

61 дүгээр зүйл.Даатгалын хохирол үнэлэгчийн үйл ажиллагаа

61.1.Даатгалын хохирол үнэлэгч нь дараах төрөлтэй байна:

61.1.1.даатгагчийн томилсон хохирол үнэлэгч;

61.1.2.хөндлөнгийн хохирол үнэлэгч.

61.2.Хороо даатгалын хохирол үнэлэгчээр ажиллахад тохирох мэргэжил, дадлага туршлага бүхий Монгол улсын болон гадаад улсын хууль тогтоомжийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан хуулийн этгээдэд энэ хуулийн 61.1.2-т заасан үйл ажиллагаа эрхлэх энгийн зөвшөөрлийг олгоно.

61.3.Энэ хуулийн 61.1.2-т заасан хохирол үнэлэгчийн үйл ажиллагаа эрхлэх энгийн зөвшөөрөл хүссэн этгээд нь өргөдлөө Хороонд гаргах бөгөөд өргөдөлд энэ хуулийн 16.2.1-16.2.15-д заасан баримт бичгээс гадна дараах баримт бичгийг хавсаргана:

61.3.1.мэргэжлийн хариуцлагын даатгалын гэрээний төсөл;

61.3.2.эрхлэх даатгалын хэлбэрийн хохирлын үнэлгээний чиглэлээр үнэлгээчин нь мэргэшсэн гэдгийг нотлох баримт;

61.3.3.эрхлэх даатгалын хэлбэрээр хохирлын үнэлгээ хийх судалгаа, мэдээллийн сангийн танилцуулга;

61.3.4.Хороо, холбогдох мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулсан тухайн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэлийн мэргэшлийн сургалтад хамрагдаж, шалгалтад тэнцсэн даатгалын хохирол үнэлгээ хийх ажилтны тодорхойлолт.

61.4.Даатгагч нь энэ хуулийн 61.1.1-д заасан хохирол үнэлэгчийг томилсон болон чөлөөлсөн тухай бүрд Хороонд ажлын 5 өдөрт бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

61.5.Энэ хуулийн 61.1.1-д заасан хохирол үнэлэгч нь даатгалын тохиолдол болсон нөхцөлд даатгагчийн нэрийн өмнөөс даатгалын хохирол үнэлэгчийн үйл ажиллагааг эрхэлж, даатгалын хохирлын үнэлгээг гаргана.

61.6.Даатгуулагч дараах тохиолдолд энэ хуулийн 61.1.2-т заасан хохирол үнэлэгчид хандан үнэлгээг хийлгэж болно:

61.6.1.даатгуулагч энэ хуулийн 61.1.2-т заасан хохирол үнэлэгчээр үнэлүүлэх хүсэлтийг даатгагчид гаргасан бол;

61.6.2.даатгуулагч нь энэ хуулийн 61.1.1-д заасан хохирол үнэлэгчийн үнэлгээг хүлээн зөвшөөрөхгүй бол;

61.6.3.мэргэжлийн ур чадвар шаардагдах нарийн төвөгтэй хохирлын үнэлгээний хувьд.

62 дугаар зүйл.Даатгалын хохирол үнэлэгчийн эрх, үүрэг

62.1.Даатгалын хохирол үнэлэгч нь дараах эрх эдэлнэ:

62.1.1.хохирол үнэлгээний үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой шаардлагатай мэдээ мэдээлэл, баримт бичгийг шалгах, даатгуулагчаас шаардах;

62.1.2.шаардлагатай тохиолдолд талуудаас нэмэлт материал шаардах;

62.1.3.хууль тогтоомжид заасан бусад эрх.

62.2.Даатгалын хохирол үнэлэгч нь дараах үүрэгтэй:

62.2.1.даатгалын тохиолдлыг нарийвчлан шалгаж хохирол үнэлгээний тайлан эсхүл тэдгээртэй адилтгах баримт бичиг үйлдэх;

62.2.2.хохирол үнэлгээний тайланг холбогдох журамд заасан хугацаанд талуудад танилцуулах;

62.2.3.хохирлын үнэлгээг үнэн зөв, бодитой, мэргэжлийн ёс зүйтэй гүйцэтгэх;

62.2.4.хууль тогтоомжид заасан бусад үүрэг.

АРВАН ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЗОХИСТОЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

63 дугаар зүйл.Зах зээлийн зохистой үйл ажиллагаа

63.1.Хороо даатгалын салбарын дагаж мөрдвөл зохих зах зээлийн зохистой үйл ажиллагааны журмыг баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавих бөгөөд даатгалын үйл

ажиллагаанд оролцогч болон тэдгээрийн эрх бүхий албан тушаалтан түүнийг дагаж мөрдөх үүрэгтэй.

63.2.Даатгагч нь даатгуулагч болон түүний эрх бүхий этгээдэд нөхөн төлбөр олгохоос бусад тохиолдолд аливаа төлбөр, тэдгээртэй адилтгах шан, харамж олгохыг хориглоно.

63.3.Даатгагч нь даатгалын зуучлагчаас бусад этгээдэд даатгалын борлуулалтын урамшуулал, орлогын шимтгэл зэрэг аливаа хэлбэрийн шан харамж, хөлс олгохыг хориглоно.

64 дүгээр зүйл.Төөрөгдүүлсэн зар сурталчилгаа

64.1.Даатгагч нь төөрөгдүүлсэн, эсхүл худал мэдээлэл агуулсан зар сурталчилгаа, мэдээлэл, товхимол болон түүнтэй адилтгах бусад баримт бичиг гаргах, тараах, тараахыг зөвшөөрөхийг хориглоно.

64.2.Даатгагчийн болон түүний нэрийн өмнөөс гаргасан мэдээлэл, товхимол болон түүнтэй адилтгах бусад баримт бичиг нь төөрөгдүүлсэн буюу худал мэдээлэл агуулсан, эсхүл нийтийн ашиг сонирхолд харшилсан гэж үзвэл Хороо тухайн баримт бичгийг гаргахыг хориглох, залруулахыг даалгах, эсхүл шаардлагатай гэж үзсэн өөрчлөлт, залруулга хийж гаргахыг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр даалгана.

АРВАН ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ЗААВАЛ ДААТГАЛЫН ХОЛБОО

65 дугаар зүйл.Заавал даатгалын холбоо

65.1.Заавал даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх даатгагч нь Заавал даатгалын холбоонд гишүүн болох үүрэгтэй.

65.2.Заавал даатгалын холбоо нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

65.2.1.энэ хуулийн 67 дугаар зүйлд заасан даатгалын мэдээллийн санг бүрдүүлэх, удирдах, хөгжүүлэх, өргөжүүлэх, түүний аюулгүй байдлыг хангах;

65.2.2.даатгалын зах зээлийн судалгаа, шинжилгээ хийх, тайлан гаргах;

65.2.3.заавал даатгалын эрсдэл, хураамж болон үнэлгээний доод хэмжээг тогтоох талаар судалгаа хийх, итгэлцүүр тогтоох саналаа Хороонд хүргүүлэх;

65.2.4.даатгалын тохиолдлыг бууруулах, олон нийтийн даатгалын боловсролыг дээшлүүлэх, заавал даатгалд хамруулах чиглэлээр заавал даатгалын сургалт, сурталчилгаа явуулах, эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ авах;

65.2.5.энэ хуулийн 66 дугаар зүйлд заасан заавал даатгалын баталгаат сангийн үйл ажиллагааг удирдан, зохион байгуулах;

65.2.6.гишүүдийнхээ эрх ашгийг хамгаалах, гишүүдийн үйл ажиллагааны уялдаа, холбоог хангах;

65.2.7.хуулиар зөвшөөрсөн бусад чиг үүрэг.

65.3.Заавал даатгалын холбоо нь хууль тогтоомжид нийцсэн, Хорооноос зөвшөөрсөн дүрэмтэй байна.

65.4.Заавал даатгалын холбооны удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд даатгагч, Хороо болон санхүүгийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын төлөөллийг оролцуулах ба удирдах зөвлөлийн бүтэц, бүрэлдэхүүнийг Хороо батална.

65.5.Заавал даатгалын холбооны хөрөнгө дараах үндсэн эх үүсвэрээс бүрдэнэ:

65.5.1.эхлэлтийн хөрөнгө;

65.5.2.заавал даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа даатгагч бүрээс төвлөрүүлэх хураамж, гишүүнчлэлийн татвар болон бусад төлбөр;

65.5.3.даатгалын мэдээллийн санг гишүүдээс бусад этгээдэд төлбөртэй ашиглуулсны орлого;

65.5.4.судалгаа шинжилгээ, актуар тооцоолол хийсний хөлс;

65.5.5.хуулиар зөвшөөрсөн бусад эх үүсвэр.

65.6.Хороо нь заавал даатгалын холбооны үйл ажиллагаатай холбогдсон дүрэм, журам, зааврыг баталж, үйл ажиллагаанд нь хяналт тавина.

65.7.Заавал даатгалын холбоо нь үйл ажиллагаагаа жил бүр Хороонд тайлагнаж, олон нийтэд мэдээлнэ.

66 дугаар зүйл.Заавал даатгалын баталгаат сан

66.1.Даатгагч дампуурсан, түүний улмаас заавал даатгалын даатгуулагч хохирох эрсдэлээс хамгаалах зорилгоор заавал даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл бүхий даатгагч нар хамтран заавал даатгалын баталгаат санг байгуулна.

66.2.Энэ хуулийн 66.1-д заасан сан нь мөнгөн хөрөнгийн сан байна.

66.3.Энэ хуулийн 66.1-д заасан заавал даатгалын баталгаат сангийн удирдлагыг Заавал даатгалын холбоо хэрэгжүүлнэ.

66.4.Заавал даатгалын баталгаат сангийн хөрөнгийг төвлөрүүлэх, удирдах, түүнийг захиран зарцуулах, хяналт тавихтай холбоотой харилцааг зохицуулах журмыг Заавал даатгалын холбооны саналыг харгалзан Хороо батална.

66.5.Даатгагч дампуурах, түүний улмаас даатгуулагч хохирох эрсдэлээс хамгаалах зорилгоор хэд хэдэн даатгагч нар хамтран сайн дурын даатгалын баталгаат санг байгуулж болно.

66.6.Энэ хуулийн 66.1-д заасан Заавал даатгалын баталгаат сан нь даатгагчийн дампуурсантай холбогдуулан түүний хохирогчдод олгосон нөхөн төлбөрийг дампуурсан даатгагчийн эрх залгамжлан авсан этгээдээс буцаан нэхэмжилнэ.

67 дугаар зүйл.Даатгалын мэдээллийн санг зохицуулах

67.1.Даатгалын мэдээллийн санг удирдах этгээд нь Заавал даатгалын холбоо байна.

67.2.Даатгалын мэргэжлийн оролцогчид нь хууль тогтоомжид заасан холбогдох мэдээллийг даатгалын мэдээллийн санд төвлөрүүлэх үүрэгтэй.

67.3.Даатгалын мэдээллийн санд мэдээлэл төвлөрүүлэх, хуваарилах, боловсруулах, удирдах, ашиглуулах, мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах журмыг Хороо, Цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй хамтран батална.

67.4.Заавал даатгалын холбоо нь даатгалын мэдээллийн санг удирдах үйл ажиллагаандаа дараах зарчмыг баримтална:

67.4.1.даатгалын зах зээлийг хөгжүүлэх аливаа үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх мэдээллийг боловсруулах;

67.4.2.мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах;

67.4.3.зах зээлийн шударга өрсөлдөөнийг хангах;

67.4.4.нийтийн ашиг, сонирхлыг зөрчихгүй байх, бусад этгээдэд давуу эрх олгохгүй байх.

АРВАН ТАВДУГААР БҮЛЭГ

ДААТГАЛЫН МЭРГЭЖЛИЙН БАЙГУУЛЛАГА

68 дугаар зүйл.Даатгалын мэргэжлийн байгууллага

68.1.Даатгалын мэргэжлийн байгууллага нь даатгалын мэргэжлийн оролцогчдоос бүрдсэн гишүүнчлэлтэй, тэдгээрийн эрх ашгийг хамгаалах, мэргэжлийн үйл ажиллагаа болон ёс зүйн нийтлэг журмыг тогтоох, гишүүдийнхээ чадавхыг дээшлүүлэх, даатгалын зах зээлийг хөгжүүлэх, тогтвортой байдлыг хангах үндсэн зорилго бүхий Хороонд бүртгүүлсэн хуулийн этгээд байна.

69 дүгээр зүйл.Даатгалын мэргэжлийн байгууллагын эрх, үүрэг

69.1.Даатгалын мэргэжлийн байгууллага нь дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

69.1.1.даатгалын зах зээлийн тухай хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох чиглэлээр төрийн байгууллагын боловсруулсан хууль тогтоомж, дүрэм, журмын төсөлд санал өгөх;

69.1.2.гишүүдийнхээ үйл ажиллагаанд баримтлах нийтлэг журам, мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээ, заавар, зөвлөмжийг баталж, хэрэгжилтийг хангуулах;

69.1.3.мэргэжлийн сургалт явуулах, давтан сургах;

69.1.4.өөрийн дүрэм, журмаар тогтоосон хүрээнд гишүүдийнхээ үйл ажиллагааны зөрчлийн талаар холбогдох байгууллагад мэдээлэх;

69.1.5.гишүүдийнхээ хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах;

69.1.6.Хорооноос нийтийн эрх зүйн гэрээгээр шилжүүлсэн эрх;

69.1.7.холбогдох хууль тогтоомжид заасан бусад эрх.

69.2.Даатгалын мэргэжлийн байгууллага нь дараах үүргийг хүлээнэ:

69.2.1.Хорооноос олгосон эрхийн хүрээнд холбогдох үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлаар Хороо болон эрх бүхий бусад байгууллагад шуурхай мэдээлэх, тайлагнах;

69.2.2.олон нийтийг төөрөгдүүлэх худал мэдээллийг тарааж, даатгалын зах зээлийн нэр хүндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх үйл ажиллагаа явуулахгүй байх;

69.2.3.үйл ажиллагааны онцлог, цар хүрээнээс хамааран өөрийн гишүүдийнхээ хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах, гишүүдийн мэргэжлийн үйл ажиллагаанаас үүсэх эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ авах;

69.2.4.гишүүдийн үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлаар Хороо болон эрх бүхий бусад байгууллагаас ирүүлсэн аливаа мэдээллийг гишүүн бүрд шуурхай хүргэх;

69.2.5.холбогдох хууль тогтоомжид заасан бусад үүрэг.

69.3.Энэ хуулийн 69.1.6-д заасан Хорооноос нийтийн эрх зүйн гэрээгээр шилжүүлэх эрхэд дараах эрх хамаарна:

69.3.1.актуарчийн үйл ажиллагаа эрхлэх этгээдийг бүртгэх;

69.3.2.хууль тогтоомжид заасан бусад эрх.

70 дугаар зүйл.Даатгалын мэргэжлийн байгууллагыг бүртгэх

70.1.Хороо нь дараах шаардлагыг хангасан тохиолдолд даатгалын мэргэжлийн байгууллагыг бүртгэнэ:

70.1.1.Монгол Улсад бүртгэлтэй хуулийн этгээд байх;

70.1.2.даатгалын мэргэжлийн байгууллагын гишүүд нь Хорооны зохицуулалттай этгээд байх;

70.1.3.даатгалын мэргэжлийн байгууллагын тухайн эрхлэх үйл ажиллагааны төрөлд хамаарах зохицуулалттай этгээдийн тавиас дээш хувийг гишүүнээр элсүүлсэн байх;

70.1.4.гишүүд нь ижил төрлийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг даатгалын мэргэжлийн байгууллагад давхар гишүүнчлэлгүй байх;

70.1.5.гишүүддээ мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, сургалт зохион байгуулах техник хэрэгслийн болон хүний нөөцийн чадамжтай байх;

70.1.6.мэргэжлийн ёс зүйн хариуцлага хүлээлгэх дотоод хяналтын бүтэцтэй байх.

70.2.Энэ хуулийн 70.1-д заасан шаардлагыг хангаагүй тохиолдолд даатгалын мэргэжлийн байгууллагыг бүртгэхээс татгалзана.

70.3.Энэ хуулийн 70.1-д заасан шалгуурыг хангахгүй болсон, эсхүл Хороо даатгалын мэргэжлийн байгууллагыг бүртгэлээс хассан тохиолдолд даатгалын мэргэжлийн байгууллагын бүрэн эрх дуусгавар болно.

70.4.Хороо энэ хуулийн 68.1-д заасан даатгалын мэргэжлийн байгууллагын нэрсийн жагсаалт, түүнд орсон өөрчлөлтийг Даатгалын журамд заасны дагуу тухай бүр нийтэд мэдээлнэ.

АРВАН ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ, МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАХ, ТАЙЛАГНАХ

71 дүгээр зүйл. Үйл ажиллагааны шалгалтад хамаарах этгээд

71.1.Хороо энэ хуулийн дагуу дараах этгээд болон тэдгээрийн холбогдох этгээдийн үйл ажиллагаа, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлнэ:

71.1.1.даатгагч;

71.1.2.энэ хуулийн 61.1.2-т заасан хөндлөнгийн хохирол үнэлэгч;

71.1.3.энэ хуулийн 65.2-т заасан Заавал даатгалын холбоо;

71.1.4.хууль тогтоомжид заасан бусад этгээд.

71.2.Энэ хуулийн 71.1-д заасан хяналт, шалгалтыг Хорооны даргын баталсан шалгалтын удирдамжийн дагуу хэрэгжүүлэх ба удирдамжийг хяналт, шалгалтад хамрагдах этгээдэд урьдчилан танилцуулна.

71.3.Хороо шаардлагатай гэж үзвэл үйл ажиллагааны шалгалтыг хэрэгжүүлэхдээ тохирох мэргэшсэн, дадлага туршлага, мэргэжил бүхий этгээдийг татан оролцуулж болно.

71.4.Хороо энэ хуулийн 71.1-д заасан хяналт, шалгалтад хамрагдах этгээдийн үйл ажиллагаанд хяналт, шалгалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлж болно:

71.4.1.үйл ажиллагаа, удирдлага, зохион байгуулалт, холбогдох баримт бичгийг шалгах;

71.4.2.шалгалтад хамрагдах этгээдийн хяналт болон эзэмшилд буй эд хөрөнгө, мөнгөн хөрөнгийн байршлыг хянаж шалгах;

71.4.3.нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлан болон бусад баримт бичгийг хуулбарлан авч хянаж шалгах;

71.4.4.үйл ажиллагаанд ашиглаж буй программ хангамж, аливаа техник технологийн талаар болон түүнд агуулагдах мэдээ, мэдээлэл, холбогдох материалыг шалгах.

71.5.Хороо энэ хуульд заасан хяналт, шалгалтын зарим чиг үүргээ тухайн чиглэлээр мэргэшсэн этгээдтэй гэрээ байгуулсны үндсэн дээр гүйцэтгүүлж болно.

72 дугаар зүйл.Хяналт, шалгалттай холбоотой этгээд, түүний эрх бүхий албан тушаалтан, ажилтны үүрэг

72.1.Энэ хуулийн 71.1-д заасан хяналт, шалгалтад хамрагдах этгээд шалгалтад хамрагдахтай холбоотой дараах үүрэг хүлээнэ:

72.1.1.хяналт шалгалтын үйл ажиллагааг бие даасан, хараат бусаар явуулах нөхцөлөөр хангах;

72.1.2.өөрийн байранд нэвтрэх, эд хөрөнгийг шалгах боломжоор хангах;

72.1.3.нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлан болон холбогдох бусад баримт бичгийг гаргаж өгөх;

72.1.4.шаардлагатай мэдээ, мэдээлэл, тайлбарыг баримтаар болон цахим хэлбэрээр саадгүй, бүрэн гүйцэд, үнэн зөв гаргаж өгөх;

72.1.5.үйл ажиллагаандаа ашиглаж буй программ хангамж, аливаа техник технологийн талаар болон түүнд агуулагдах мэдээ, мэдээлэл, холбогдох материалыг бэлтгэж өгөх;

72.1.6.шаардлагатай баримт бичгийг бусад этгээдээс гаргуулан Хороонд өгөх;

72.1.7.Хороо, түүний хянан шалгагчийн хуулиар олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд шаардсан баримт, мэдээ мэдээлэл байхгүй бол хяналт, шалгалтад хамрагдах этгээд энэ тухайгаа бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэх;

72.1.8.шалгалт хийж буй этгээдийн нэр хүндэд халдахгүй байх, худал мэдээллийг аливаа хэлбэрээр тараахгүй байх;

72.1.9.хууль тогтоомжид заасан бусад үүрэг.

72.2.Хороо энэ хуулийн 71.1-д заасан хяналт, шалгалтыг хэрэгжүүлэх явцад шаардлагатай мэдээлэл, тайлбарыг шалгалтад хамрагдах этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтан болон ажилтнаас аливаа хэлбэрээр авч болно.

73 дугаар зүйл.Нэгдсэн хяналт, шалгалт

73.1.Хороо нь энэ хуулийн 71.1-д заасан хяналт, шалгалтыг хэрэгжүүлэхдээ шаардлагатай гэж үзвэл холбогдох төрийн байгууллагатай хамтран нэгдсэн хяналт шалгалтыг хийх бөгөөд түүнд хамрагдах хуулийн этгээдийн санхүүгийн тайланг нэгдсэн байдлаар гаргаж үнэлэлт, дүгнэлт өгнө.

73.2.Энэ хуулийн 73.1-д заасан нэгдсэн хяналт, шалгалтад зөвшөөрөл эзэмшигчийн холбогдох этгээдийг хамруулах, тэдгээрийн санхүүгийн тайлан, холбогдох бусад мэдээллийг гаргаж тайлагнах, хяналт шалгалт хийх харилцааг холбогдох төрийн байгууллагатай хамтран баталсан удирдамжийн дагуу зохицуулна.

73.3.Холбогдох этгээд нь өөр улсад бүртгэгдсэн буюу байршдаг бол Хороо тухайн орны эрх бүхий байгууллагатай мэдээлэл солилцох болон бусад хэлбэрээр хамтран ажиллаж нэгдсэн хяналт, шалгалтыг хэрэгжүүлж болно.

73.4.Хорооноос шаардсан мэдээллийг тогтоосон хугацаанд тухайн холбогдох этгээд өөрөө, эсхүл зөвшөөрөл эзэмшигчээр дамжуулан гаргаж өгнө.

74 дүгээр зүйл.Шалгалтын тайлан

74.1.Хороо нь үйл ажиллагааны шалгалт дууссанаас хойш ажлын 45 өдрийн дотор шалгалтын товч тайланг шалгалтад хамрагдсан этгээдэд хүргүүлнэ.

74.2.Шалгалтын тайланд дараах зүйлийг тусгана:

74.2.1.шалгалтад хамрагдсан этгээдийн үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалт, хяналт болон шаардлагатай гэж үзсэн бусад асуудлын талаарх зөвлөмж, дүгнэлт;

74.2.2.тайлантай холбогдуулан шалгалтад хамрагдсан этгээдээс хариу шаардаж байгаа эсэх, хариу шаардаагүй бол тайланд онцгойлон үзэж буй асуудлын талаар.

74.3.Шалгалтын тайлантай холбогдуулан хариу шаардсан, эсхүл албан шаардлага өгсөн бол шалгалтад хамрагдсан этгээд тайлан, албан шаардлагыг хүлээн авсан өдрөөс хойш ажлын 14 өдрийн дотор, эсхүл тэдгээрт тусгайлан заасан хугацаанд Хороонд хариу мэдэгдэх үүрэгтэй.

75 дугаар зүйл.Хорооны мэдээлэл цуглуулах эрх

75.1.Хороо энэ хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид заасан бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх зорилгоор, эсхүл гадаадын зохицуулах байгууллагын тавьсан хүсэлтийн дагуу энэ хуулийн 75.2-т заасан этгээдээс тодорхой төрлийн буюу тусгайлан заасан мэдээлэл, баримт бичгийг гаргаж өгөхийг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр шаардаж болно.

75.2.Энэ хуулийн 75.1-д заасан мэдэгдлийг холбогдох этгээд болон түүнтэй холбоотой этгээд, даатгагч, эсхүл мэдэгдэлтэй холбоотой мэдээлэл, баримт бичиг байгаа гэж үзсэн этгээдэд өгөх бөгөөд мэдэгдэлд мэдээлэл, баримт бичгийг гаргаж өгөх буюу үйлдэх хугацаа, газрыг заана.

75.3.Энэ хуулийн 75.2-т заасан "холбоотой этгээд"-ийг Хорооноос баталсан журмаар тодорхойлж, нэгдсэн бүртгэл хөтөлнө.

75.4.Хороо энэ хуулийн 75.1-д заасан эрхээ хэрэгжүүлэхдээ дараах шаардлагыг тавьж болно:

75.4.1.тогтоосон хэлбэр, загвараар мэдээлэл бэлтгэж ирүүлэхийг;

75.4.2.уг мэдээлэл, баримт бичгээ баталгаажуулахыг;

75.4.3.уг мэдээлэл, баримт бичигтэй холбогдуулан тайлбар гаргахыг.

75.5.Хороо энэ хуульд заасны дагуу мэдээлэл цуглуулахдаа холбогдох баримт бичгийг түүвэрлэн буюу хуулбарлан авч болно.

75.6.Хорооноос энэ хуулийн 75.1-д заасны дагуу мэдээлэл, баримт бичгээр хангахыг даалгасан мэдэгдлийг хүлээн авсан этгээд нь өөрийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн нөхцөл байдалтай холбоотой баримт материал, тайлан бүртгэл, мэдээ, мэдээлэл, холбогдох бусад баримт бичгийг Хорооны шаардсанаар гарган өгөх үүрэгтэй.

76 дугаар зүйл.Гадаадын зохицуулах байгууллагад туслалцаа үзүүлэх

76.1.Гадаадын зохицуулах байгууллага өөрийн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан туслалцаа үзүүлэхийг хүссэн тохиолдолд Хороо энэ хуулийн 76 дугаар зүйлд заасны дагуу холбогдох, мэдээлэл, баримт бичгээр хангаж болно.

76.2.Гадаадын зохицуулах байгууллагыг мэдээлэл, бичиг баримтаар хангах эсэхийг шийдвэрлэхдээ дараах асуудлыг анхаарна:

76.2.1.гадаадын зохицуулах байгууллага нь уг асуудалтай төстэй асуудлаар харилцан туслалцаа үзүүлж байсан, эсхүл үзүүлэх эсэх;

76.2.2.Монгол Улсын хууль тогтоомж, нийтийн ашиг сонирхолд нийцэж байгаа эсэх;

76.2.3.асуудлын шинж чанар, тухайн асуудал Монгол Улсын хувьд ач холбогдолтой эсэх;

76.2.4.мэдээлэл бэлтгэхтэй холбогдон зайлшгүй гарах зардлыг гадаадын зохицуулах байгууллага төлсөн эсэх;

76.2.5.энэ хуулийн 90 дүгээр зүйлд заасны дагуу мэдээллийн нууцлалыг хангаж чадах эсэх.

76.3.Хороо гадаадын зохицуулах байгууллагын хүссэн мэдээлэлтэй холбогдуулж тодруулга ирүүлэхийг уг байгууллагаас хүсэж болно.

76.4.Гадаадын зохицуулах байгууллага энэ хуулийн 76.3-т заасан хүсэлтэд хариу ирүүлээгүй бол Хороо түүнд туслалцаа үзүүлэхээс татгалзаж болно.

АРВАН ДОЛООДУГААР БҮЛЭГ

АЛБАДЛАГА

77 дугаар зүйл.Албадлагын арга хэмжээ авах үндэслэл

77.1.Хороо дараах үндэслэлээр энэ хуулийн 71.1-д заасан этгээдэд албадлагын арга хэмжээ авч болно:

77.1.1.энэ хууль, холбогдох бусад хууль тогтоомж, Даатгалын журмыг зөрчсөн;

77.1.2.даатгуулагчийн болон нийтийн ашиг сонирхолд хохирол учруулахуйц нөхцөл байдал үүссэн;

77.1.3.даатгагч төлбөрийн чадваргүй болсон буюу төлбөрийн чадваргүй болж болзошгүй гэж үзвэл;

77.1.4.даатгалын нөөцийг энэ хууль болон Даатгалын журмын дагуу байгуулаагүй, уг хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг биелүүлээгүй;

77.1.5.Хорооноос энэ хуулийн 83 дугаар зүйлд заасны дагуу өгсөн даалгаврыг биелүүлээгүй;

77.1.6.зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг зөрчсөн;

77.1.7.зөвшөөрөл эзэмшигч, түүний удирдах албан тушаалтан, компанийн энгийн хувьцааны 10 буюу түүнээс дээш хувийг дангаараа буюу бусад этгээдтэй хамтран эзэмшиж буй этгээд нь тус тус тохиромжтой бус этгээд гэж үзсэн;

77.1.8.даатгагч татан буугдах хүсэлт гаргасан;

77.1.9.нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлангаа хууль тогтоомжид нийцүүлж хөтлөөгүй, тайлагнаагүй;

77.1.10.даатгалын үйл ажиллагааг зохих журмын дагуу явуулаагүй;

77.1.11.холбогдох этгээдийн үйл ажиллагааг шалгах явцад Хороотой хамтран ажиллахаас татгалзсан;

77.1.12.энэ хуулийн 44.2, 48.2-т заасан шаардлагыг биелүүлээгүй, эсхүл давхар даатгалын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж ажиллаагүй;

77.1.13.энэ хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа эрхэлсэн;

77.1.14.хууль тогтоомжид заасан бусад үндэслэл.

78 дугаар зүйл.Албадлагын арга хэмжээний төрөл

78.1.Хороо энэ хуулийн 77.1-д заасан үндэслэлээр дараах төрлийн албадлагын арга хэмжээг хэрэглэнэ:

78.1.1.зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх;

78.1.2.зөвшөөрлийг хүчингүй болгох;

78.1.3.энэ хуулийн 83 дугаар зүйлд заасны дагуу даалгавар өгөх;

78.1.4.энэ хуулийн 84 дүгээр зүйлд заасны дагуу шалгагч томилох;

78.1.5.даатгалын үйл ажиллагааг зохистой явуулах талаар зөвлөх үүрэг бүхий дадлага туршлагатай мэргэжилтэн томилох.

79 дүгээр зүйл.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, сэргээх

79.1.Хороо зөвшөөрлийг дараах үндэслэлээр түдгэлзүүлнэ:

79.1.1.энэ хуулийн 77.1-д заасан үндэслэлийн аль нэг нь илэрсэн;

79.1.2.зөвшөөрлийн жил бүрийн төлбөрийг төлөх хугацаа өнгөрснөөс хойш 2 сарын дотор төлөөгүй.

79.2.Зөвшөөрлийг дараах хугацаагаар түдгэлзүүлнэ:

79.2.1.Хорооноос тогтоосон хугацаагаар;

79.2.2.Хорооноос тавьсан шаардлага, өгсөн даалгаврыг биелүүлэх хүртэл.

79.3.Энэ хуулийн 79.2.1-д заасан хугацаа нь 3 сараас хэтрэхгүй байна.

79.4.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэхээс өмнө Хороо Захиргааны ерөнхий хуулийн 27 дугаар зүйлд заасан сонсох ажиллагаа явуулна.

79.5.Зөвшөөрөл эзэмшигч энэ хуулийн 79.4-т заасан сонсох ажиллагааны мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш ажлын 10 өдрийн дотор зөвшөөрлийг нь түдгэлзүүлэх үндэслэлгүй гэж үзсэн тухай тайлбараа Хороонд бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т

заасан цахим хэлбэрээр ирүүлэх бөгөөд энэ хугацаанд ирүүлээгүй бол зөвшөөрлийг түдгэлзүүлнэ.

79.6.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн тохиолдолд дараах агуулга бүхий мэдэгдлийг зөвшөөрөл эзэмшигчид бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр хүргүүлнэ:

79.6.1.зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн тухай;

79.6.2.зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн үндэслэл, түдгэлзүүлж эхэлсэн огноо;

79.6.3.зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн хугацаа.

79.7.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн үндэслэл, нөхцөл, шаардлага арилсан тохиолдолд Хороо уг зөвшөөрлийг сэргээнэ.

80 дугаар зүйл.Зөвшөөрлийг хүчингүй болгох

80.1.Хороо дараах үндэслэлээр зөвшөөрлийг хүчингүй болгоно:

80.1.1.зөвшөөрөл эзэмшигч хүсэлт гаргасан;

80.1.2.зөвшөөрөл эзэмшигч татан буугдсан, эсхүл дампуурсан;

80.1.3.зөвшөөрлийг авахдаа хуурамч баримт бичиг бүрдүүлсэн нь тогтоогдсон;

80.1.4.зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлагыг удаа дараа буюу ноцтой зөрчсөн;

80.1.5.зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн хугацаанд зөрчлийг арилгах талаар тавьсан шаардлагыг биелүүлээгүй, зөвшөөрлийг сэргээлгэх тухай хүсэлтийг ирүүлээгүй;

80.1.6.зөвшөөрөл олгосноос хойш 6 сарын дотор үйл ажиллагаагаа эхлээгүй, эсхүл үйл ажиллагаагаа зогсоосон;

80.1.7.хуульд заасан бусад.

80.2.Зөвшөөрлийг хүчингүй болгохоос өмнө Хороо Захиргааны ерөнхий хуулийн 27 дугаар зүйлд заасан сонсох ажиллагааг явуулна.

80.3.Зөвшөөрөл эзэмшигч энэ хуулийн 80.2-т заасан сонсох ажиллагааны мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор зөвшөөрлийг нь хүчингүй болгох үндэслэлгүй гэж үзсэн тухай тайлбараа Хороонд бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр ирүүлэх бөгөөд энэ хугацаанд ирүүлээгүй бол зөвшөөрлийг хүчингүй болгоно.

80.4.Зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон тохиолдолд дараах агуулга бүхий мэдэгдлийг зөвшөөрөл эзэмшигчид бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр хүргүүлнэ:

80.4.1.зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон тухай;

80.4.2.зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон үндэслэл, огноо.

81 дүгээр зүйл.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн болон хүчингүй болгосноос үүсэх үр дагавар

81.1.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн болон хүчингүй болгосон тухай мэдэгдлийг хүлээн авсан өдрөөс хойш даатгагч Хорооноос зөвшөөрөөгүй бол дараах үйлдэл хийхийг хориглоно:

81.1.1.шинээр даатгалын гэрээ байгуулах;

81.1.2.тухайн өдрөөс өмнө байгуулсан даатгалын гэрээг шинэчлэх, өөрчлөх.

81.2.Шаардлагатай гэж үзвэл даатгагч нь даатгалын гэрээгээр хүлээсэн үүрэг, давхар даатгалын хураамжийн төлбөр болон гэрээнээс үүссэн бусад зардлыг төлөх төлөвлөгөө гаргаж хэрэгжүүлнэ.

81.3.Хороо зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн болон хүчингүй болгосон талаарх мэдээллийг Даатгалын журамд заасны дагуу нийтэд мэдээлнэ.

81.4.Энэ хуулийн 80.1.2-80.1.5-д заасан үндэслэлээр зөвшөөрлийг хүчингүй болгосноос хойш 2 жилийн дотор тухайн этгээд дахин зөвшөөрөл хүсэж, өргөдөл гаргах эрхгүй.

82 дугаар зүйл.Хороо даатгагчийн эд хөрөнгийг хамгаалах зорилгоор шүүхэд нэхэмжлэл гаргах

82.1.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн болон хүчингүй болгосон, эсхүл энэ хуулийн 79.1, 80.1-д заасан үндэслэл байна гэж үзвэл нийтийн болон даатгуулагчийн ашиг сонирхол, даатгагчийн өмч хөрөнгө, үйл ажиллагааг хамгаалах зорилгоор Хороо доор дурдсан асуудлаар шүүхэд нэхэмжлэл гаргаж болно:

82.1.1.даатгагчаас нөхөн төлбөр гаргуулж даатгуулагчид олгуулах;

82.1.2.даатгагчийн эд хөрөнгийг шилжүүлэх, захиран зарцуулах эрхийг түдгэлзүүлэх, хязгаарлах;

82.1.3.хууль тогтоомжид заасан бусад.

82.2.Хороо энэ хуулийн 82.1-д заасан нэхэмжлэл гаргахдаа даатгагчид мэдэгдэх үүрэг хүлээхгүй.

82.3.Даатгагчийн тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлээгүй, эсхүл хүчингүй болгоогүй бол нэхэмжлэлийг энэ хуулийн 79.4, 80.2-т заасан тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх болон хүчингүй болгох тухай мэдэгдлийг даатгагчид өгөхөөс өмнө гаргаж болно.

82.4.Энэ хуулийн 82.1-д заасан нэхэмжлэлийн дагуу шүүх дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлж болно:

82.4.1.даатгагч болон бусад этгээдийн эзэмшилд буй өмч хөрөнгийг шилжүүлэх, зарцуулах зэрэг хэлцэл хийхийг хориглосон шийдвэр гаргах;

82.4.2.тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх болон хүчингүй болгохоос өмнө даатгагчийн үйл ажиллагааг удирдан зохицуулах бүрэн эрхт төлөөлөгчийг нэн даруй томилох;

82.4.3.компанийг татан буулгах;

82.4.4.даатгагчийн үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлаар мэдээлэл авахаар холбогдох этгээдийг дуудан ирүүлэх.

82.5.Шүүх энэ хуулийн 82.4.2-т заасан бүрэн эрхт төлөөлөгчийг томилохдоо түүний эрх хэмжээ, цалин хөлс, шүүх болон Хороонд тайлан мэдээ гаргаж өгөх журмыг тогтооно.

82.6.Шүүх бүрэн эрхт төлөөлөгчийн талаар дараах арга хэмжээг авч болно:

82.6.1.эрх үүргээ хэрэгжүүлэхтэй нь холбогдуулан даалгавар, зааварчилгаа өгөх;

82.6.2.эрх хэмжээг нь өөрчлөх;

82.6.3.бүрэн эрхийг нь дуусгавар болгох.

83 дугаар зүйл.Даалгавар

83.1.Хороо даатгагчид албадлагын арга хэмжээ авахдаа дараах агуулга бүхий даалгаврыг албан бичиг эсхүл улсын байцаагчийн албан шаардлагаар хүргүүлнэ:

83.1.1.энэ хуулийн 71.1-д заасан этгээдийн тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа эрхлэхийг түр зогсоох;

83.1.2.даатгагчийн тодорхой төрөлтэй холбоотой шинээр гэрээ байгуулахыг хориглох;

83.1.3.байгуулсан даатгалын гэрээг өөрчлөхийг хориглох;

83.1.4.даатгалын нийт хураамжийн хэмжээг даалгаварт заасан хэмжээгээр тогтоох;

83.1.5.тодорхой төрлийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа явуулахыг хориглох;

83.1.6.тодорхой хугацааны дотор өөрийн эзэмшилд буй хөрөнгө оруулалтыг чөлөөлөх;

83.1.7.хуульд заасан хугацаанаас өмнө санхүүгийн хяналт шалгалт хийх, шалгалттай холбогдуулан актуарч болон бусад этгээдийг томилох;

83.1.8.шаардлагатай мэдээлэл, баримт бичгийг энэ хууль, бусад хууль тогтоомж, Даатгалын журамд заасан хугацаанд багтаан гаргаж өгөх;

83.1.9.бизнес төлөвлөгөөнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах;

83.1.10.даатгуулагч болон хувьцаа эзэмшигчийн ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор шаардлагатай гэж үзсэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх.

83.2.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн, хүчингүй болгосон бол шаардлагатай гэж үзсэн бусад даалгаврыг Хороо өгч болно.

83.3.Энэ хуулийн 83 дугаар зүйлд заасны дагуу Хорооноос өгч буй аливаа даалгаврыг даатгагч биелүүлэх үүрэгтэй.

83.4.Зөвшөөрлийг нь түдгэлзүүлсэн, хүчингүй болгосон этгээдэд энэ хуулийн 83 дугаар зүйл нэгэн адил хамаарна.

84 дүгээр зүйл.Шалгагчийг томилох

84.1.Хороо энэ хуулийн 77.1-д заасан үндэслэлээр албадлагын арга хэмжээ авахдаа тухайн этгээдийн үйл ажиллагааг хянан шалгах үүрэг бүхий нэг буюу хэд хэдэн этгээдийг шалгагчаар томилж болно.

84.2.Энэ хуулийн 84.1-д заасны дагуу томилогдсон шалгагч нь дараах асуудлыг хянан шалгаж болно:

- 84.2.1.даатгагчийн үйл ажиллагаа, түүний шинж чанар;
- 84.2.2.даатгагчийн үйл ажиллагааны тодорхой асуудлууд;
- 84.2.3.даатгагчийн болон хувьцаа эзэмшигчдийн хяналт.

84.3.Шалгагч нь шаардлагатай гэж үзвэл тухайн этгээдийн үйл ажиллагаа болон компанийн нэгдлийн бусад гишүүдийн үйл ажиллагааг шалгаж болно.

84.4.Шалгагчийн томилолтын хугацаа болон нөхцөлийг Хороо тогтоох бөгөөд шалгагч томилохтой холбоотой зардлыг шалгалтад хамаарах этгээд хариуцна.

АРВАН НАЙМДУГААР БҮЛЭГ

ДААТГАЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ШИЛЖҮҮЛЭХ, НЭГТГЭХ

85 дугаар зүйл.Даатгалын үйл ажиллагааг шилжүүлэх болон нэгтгэх

85.1.Даатгагч даатгалын үйл ажиллагаагаа шилжүүлэх болон нэгтгэх өргөдлөө Хороонд гаргах бөгөөд өргөдөлд дараах баримт бичгийг хавсаргана:

- 85.1.1.зөвшөөрөл хүссэн өргөдөл;
- 85.1.2.даатгалын үйл ажиллагааг шилжүүлж байгаа болон нэгтгэн авч байгаа талуудын хооронд тохиролцож байгуулсан гэрээ, тэдгээрийн хавсралтууд;
- 85.1.3.шилжүүлж байгаа даатгалын үйл ажиллагаатай холбоотой актуарын тайлан;
- 85.1.4.хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэр.

85.2.Хорооноос зөвшөөрөл өгөөгүй тохиолдолд даатгагчид дараах зүйлийг хориглоно:

- 85.2.1.даатгагчийн үйл ажиллагааны аливаа хэсгийг бусад этгээдэд шилжүүлэх;
- 85.2.2.даатгагчийн үйл ажиллагааны аливаа хэсгийг бусад этгээдийн үйл ажиллагаатай нэгтгэх.

85.3.Энэ хуулийн 85 дугаар зүйлд заасны дагуу шилжүүлэх болон нэгтгэх тухай өргөдөл гаргах, өргөдлийг хянан шийдвэрлэхтэй холбогдсон үйл ажиллагааг Даатгалын журмаар зохицуулна.

85.4.Шилжүүлэх болон нэгтгэх тухай зөвшөөрлийг олгохоос өмнө Хороо дараах арга хэмжээг авч болно:

85.4.1.шилжүүлэх болон нэгтгэх нь зохимжтой эсэх талаар судлах;

85.4.2.даатгагч болон бусад этгээдээс шаардлагатай гэж үзсэн баримт бичиг, мэдээллийг шаардаж авах.

85.5.Энэ хуулийн 85.4.1-д заасныг Хороо буюу түүний эрх олгосон этгээд хэрэгжүүлэх бөгөөд зардлыг даатгагч хариуцна.

85.6.Хорооны зөвшөөрөлгүйгээр даатгалын үйл ажиллагааны аливаа хэсгийг бусдад шилжүүлэх, эсхүл бусдын үйл ажиллагаатай нэгтгэх үр дагавар бүхий даатгагчийн байгуулсан хэлцэл хүчин төгөлдөр бус байна.

85.7.Хороо нь даатгалын үйл ажиллагааны аливаа хэсгийг бусдад шилжүүлэх болон нэгтгэх тухай гаргасан өргөдлийг нээлттэй хурлаар хэлэлцэж болох бөгөөд даатгагч болон бусад этгээдээс шаардлагатай нотлох баримт шаардаж болно.

АРВАН ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ДААТГАГЧИЙГ ТАТАН БУУЛГАХ

86 дугаар зүйл.Даатгагчийн дампуурал

86.1.Даатгагчид дампуурлын хэрэг үүсгэхтэй холбогдсон энэ хуулиар зохицуулаагүй харилцааг Дампуурлын тухай хуулийн дагуу зохицуулна.

86.2.Шүүх дараах асуудлын талаар Хороонд мэдэгдэх бөгөөд Хороо уг асуудлыг хэлэлцэхэд оролцох, тайлбар өгөх эрхтэй:

86.2.1.Дампуурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасны дагуу даатгагчид дампуурлын хэрэг үүсгүүлэх тухай шүүхэд гаргасан нэхэмжлэл болон хүсэлт;

86.2.2.Дампуурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасны дагуу даатгагчид дампуурлын хэрэг үүсгэсэнтэй холбоотой гаргасан шүүхийн тогтоол, шүүгчийн захирамжид гаргаж буй аливаа гомдол;

86.2.3.даатгагчийн дампууралтай холбоотой Дампуурлын тухай хуулийн дагуу шүүхээс шийдвэрлэж буй бусад асуудал.

86.3.Даатгагчид дампуурлын хэрэг үүсгэх хүсэлт гаргасан тохиолдолд Хороо Дампуурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 7-д заасан хэрэг гүйцэтгэгчийг түр томилуулахаар хүсэлт гаргаж болох бөгөөд түүнд тохирох мэргэжил, дадлага туршлага бүхий хүнийг санал болгож болно.

86.4.Даатгагч дампуурсан тухайгаа зарласан тохиолдолд Хороо тохирох мэргэжил, дадлага туршлага бүхий хүнийг хэрэг гүйцэтгэгчээр томилуулахаар шүүхэд санал тавих бөгөөд энэ тохиолдолд Дампуурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг үйлчлэхгүй.

86.5.Шүүх Хорооноос санал болгосон этгээдийг хэрэг гүйцэтгэгчээр томилж болно.

86.6.Хэрэг гүйцэтгэгч болон хэрэг гүйцэтгэгчээр түр томилогдсон этгээд нь Дампуурлын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 2-т заасан шаардлагыг хангасан байхаас гадна даатгалын компанийн үйл ажиллагааны онцлогийн талаар зохих мэдлэгтэй байна.

86.7.Хороо нь Дампуурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн 3, 4, 6 дахь заалтад заасан асуудлаар шийдвэр гаргах эрхтэй.

86.8.Хэрэг гүйцэтгэгч нь өөрийн үйл ажиллагааны тухай Хорооны шаардлагатай гэж үзсэн мэдээлэл, тайланг гаргаж өгөх үүрэгтэй.

86.9.Хороо хариуцагч болон хэрэг гүйцэтгэгчийн үйл ажиллагааны талаар шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй.

86.10.Хариуцагч нь даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа бол Дампуурлын тухай хуульд заасан аливаа хугацааг шүүх өөрийн үзэмжээр сунгах эрхтэй.

87 дугаар зүйл.Даатгагчийг дахин хөрөнгөжүүлэх

87.1.Дампуурлын тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 1-д заасны дагуу даатгагчийг дахин хөрөнгөжүүлэх хүсэлт гаргаж байгаа, мөн хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 1-д заасны дагуу даатгагчийг дахин хөрөнгөжүүлэх төлөвлөгөөг шүүхэд гаргаж буй этгээд нь уг хүсэлт, төлөвлөгөөний хуулбарыг Хороонд хүргүүлнэ.

87.2.Дахин хөрөнгөжүүлэх төлөвлөгөөг хэлэлцэж буй нэхэмжлэгчдийн хуралд Хороо оролцож саналаа илэрхийлэх эрхтэй.

87.3.Шүүх даатгагчийг дахин хөрөнгөжүүлэх төлөвлөгөөг Хорооны бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр батлахгүй.

87.4.Шүүхээс даатгагчийг дахин хөрөнгөжүүлэх төлөвлөгөөг батлах үйл ажиллагаанд Дампуурлын тухай хуулийн 28 дугаар зүйл үйлчлэхгүй.

88 дугаар зүйл.Даатгагчийг татан буулгах

88.1.Даатгагчийг татан буулгахтай холбогдсон энэ хуулиар зохицуулаагүй харилцааг Иргэний хууль, Дампуурлын тухай хууль, Компанийн тухай хуулийн дагуу зохицуулна.

88.2.Даатгагчийг дараах тохиолдолд татан буулгана:

88.2.1.шүүхийн шийдвэрээр;

88.2.2.Хорооноос бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр зөвшөөрсөн тохиолдолд хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрээр.

88.3.Даатгагчийг татан буулгах тухай хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас гаргасан шийдвэр нь Хорооны бичгээр, эсхүл энэ хуулийн 16.2-т заасан цахим хэлбэрээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр хүчин төгөлдөр бус байна.

88.4.Энэ хуулийн 88.2-т зааснаас бусад тохиолдолд даатгагчийг татан буулгасан шийдвэр хүчин төгөлдөр бус байна.

88.5.Дараах тохиолдолд Хороо даатгалын компанийг татан буулгах тухай нэхэмжлэлийг шүүхэд гаргана:

88.5.1.даатгалын компани төлбөрийн чадваргүй болсон;

88.5.2.даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон.

88.6.Хороо тусгай зөвшөөрөлгүйгээр даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа, эсхүл эрхэлж байсан хуулийн этгээдийг татан буулгуулах тухай нэхэмжлэлийг шүүхэд гаргаж болно.

88.7.Даатгагчийг татан буулгахаар нэхэмжлэл гаргасан тухай шүүх Хороонд мэдэгдэх бөгөөд Хороо нэхэмжлэлтэй холбоотой аливаа асуудлыг хэлэлцэхэд оролцох, тайлбар өгөх эрхтэй.

88.8.Дампуурлын тухай хуулийн дагуу даатгагчийг татан буулгахад шүүх хяналт тавих бөгөөд Дампуурлын тухай хуулийн 38 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг үйлчлэхгүй.

89 дүгээр зүйл.Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрээр даатгагчийг татан буулгах

89.1.Энэ хуулийн 88.2.2-т заасны дагуу гаргасан хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрээр даатгагчийг татан буулгах бол татан буулгах тухай өргөдлийг Хороонд гаргах бөгөөд өргөдөлд дараах баримт бичгийг хавсаргана:

89.1.1.даатгагчийг татан буулгах зөвшөөрөл хүсэх тухай албан бичиг;

89.1.2.даатгагчийг татан буулгахыг зөвшөөрсөн тухай хувьцаа эзэмшигчдийн дийлэнх олонхоор баталсан шийдвэр;

89.1.3.компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас даатгагчийг татан буулгах комиссийг томилсон тухай шийдвэр болон комиссын гишүүнээр томилуулахаар санал болгож буй этгээдийн нэрсийн жагсаалт, тэднийг шаардлагатай ур чадвар, дадлага туршлагатай болохыг нотлох баримт бичиг;

89.1.4.даатгагчийг татан буулгах болсон үндэслэл, шалтгааны талаарх тайлбар;

89.1.5.хууль болон гэрээгээр тогтоосон хугацаа нь дуусгавар болоогүй, хүчин төгөлдөр гэрээг хэрхэн шийдвэрлэсэн тухай санхүүгийн болон бусад нотлох баримт бичиг;

89.1.6.даатгагч татан буулгах зөвшөөрөл хүссэн тухай шийдвэрийг даатгуулагчдад мэдэгдсэн талаар нотлох баримт бичиг;

89.1.7.хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хэлэлцэж, аудитын байгууллагаар баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан;

89.1.8.татан буулгах төлөвлөгөө;

89.1.9.татан буулгах комиссын гишүүнээр томилуулахаар санал болгож буй этгээдийн нэрсийн жагсаалт.

89.2.Хороо хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрээр даатгагчийг татан буулгах зөвшөөрлийг дараах тохиолдолд олгохгүй:

89.2.1.даатгагчийн хөрөнгийн нийт үнэлгээнээс түүний хүлээсэн үүргийг хасаж, үлдсэн хэсэг нь энэ хуулийн 23 дугаар зүйлд заасан төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлтийн доод хэмжээг хангахгүй;

89.2.2.татан буулгах комиссын гишүүнээр томилуулахаар санал болгож буй этгээд нь шаардлагатай ур чадвар, дадлага туршлагагүй.

89.3.Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас даатгагчийг татан буулгах тухай тогтоолыг батлахдаа татан буулгах комиссыг томилно.

89.4.Татан буулгах комисс томилогдсон тухайгаа тогтоолд заасан хугацаанд Хороонд мэдэгдэх үүрэгтэй.

89.5.Татан буулгах комисс дараах бүрэн эрхтэй:

89.5.1.даатгагчийн хөрөнгийг захиран зарцуулах;

89.5.2.даатгагчийг төлөөлөх, удирдах;

89.5.3.даатгагчийн өр төлбөрийг хязгаарлах, шилжүүлэх, зогсоох;

89.5.4.даатгагчаас байгуулсан даатгалын болон бусад гэрээг цуцлах;

89.5.5.даатгагчийг татан буулгах арга хэмжээний хүрээнд тухайн даатгагчтай холбогдох зарим үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэх, зогсоох;

89.5.6.хууль тогтоомжид заасан бусад.

ХОРЬДУГААР БҮЛЭГ

БУСАД ЗҮЙЛ

90 дүгээр зүйл.Мэдээллийн нууцлалыг хадгалах

90.1.Хороо болон холбогдох бусад байгууллага, албан тушаалтан нь энэ хууль болон бусад хууль тогтоомжид заасан өөрийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ дараах этгээдтэй холбоотой аливаа мэдээллийг бусдад задруулахыг хориглоно:

90.1.1.зөвшөөрөл авахаар өргөдөл гаргасан этгээд;

90.1.2.даатгагч, эсхүл даатгагч байсан этгээд, тэдгээрийн хараат болон охин компани;

90.1.3.даатгуулагч, эсхүл даатгуулагч байсан этгээд.

90.2.Дараах тохиолдолд энэ хуулийн 90.1 дэх хэсэг хамаарахгүй:

90.2.1.тухайн этгээд өөрийн нууцыг задруулахыг бичгээр зөвшөөрсөн;

90.2.2.Хороо шаардсан;

90.2.3.шүүх болон прокурор, цагдаа, тагнуул, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын ажлын шаардлагаар тэдгээр байгууллагын удирдлага хүсэлт гаргасан;

90.2.4.энэ хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилгоор тухайн этгээд мэдэх шаардлагатай;

90.2.5.уг мэдээллийг олон нийт бусад эх сурвалжаас мэдэх боломжтой, эсхүл нэгэнт мэдээлэгдсэн;

90.2.6.тухайн мэдээлэлтэй холбогдох энэ хуулийн 90.1-д заасан этгээдийг таних боломжгүй байдлаар буюу мэдээллийг товчлол, эсхүл статистик тоо баримтаар мэдээлэх;

90.2.7.энэ хуулийн 76 дугаар зүйлд заасны дагуу гадаадын зохицуулах байгууллага бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр хүсэлт гаргасан.

91 дүгээр зүйл.Даатгагчид гомдол гаргах

91.1.Даатгуулагч нь даатгалын үйл ажиллагаатай холбоотой хууль болон гэрээгээр олгогдсон өөрийн эрх ашиг зөрчигдсөн гэж үзвэл тухайн нөхцөл байдлыг мэдсэн болон мэдэх боломжтой үеэс 30 өдрийн дотор даатгагчид бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр гомдол гаргана.

91.2.Даатгагч нь даатгуулагчийн гаргасан гомдлыг хүлээн авснаас хойш ажлын 5 хүртэл өдрийн дотор шийдвэрлэж, хариуг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

91.3.Гомдол шийдвэрлэсэн шийдвэрийг даатгуулагч эс зөвшөөрсөн тохиолдолд Хороонд гомдол гаргах эрхтэй талаар даатгагч нь даатгуулагчид мэдэгдэх үүрэгтэй.

91.4.Даатгуулагч нь даатгагчийн гаргасан шийдвэрийг эс зөвшөөрсөн, эсхүл гомдлыг шийдвэрлээгүй тохиолдолд гомдол шийдвэрлэх хугацаа дууссанаас хойш 30 өдрийн дотор Хороонд гомдол гаргаж болно.

92 дугаар зүйл.Гомдол хянан шийдвэрлэх

92.1.Аливаа этгээд даатгалын үйл ажиллагаатай холбогдон гарсан маргааныг Хороонд тавьж шийдвэрлүүлэх бөгөөд Хороо түүнийг урьдчилан шийдвэрлэнэ.

93 дугаар зүйл.Гомдлыг арбитрын журмаар шийдвэрлэх

93.1.Арбитрын хэлэлцээртэй бол даатгалын үйл ажиллагаатай холбогдон гарсан маргааныг арбитрын журмаар шийдвэрлэнэ.

93.2.Энэ хуулийн 93.1-д заасны дагуу маргааныг арбитрын журмаар шийдвэрлэх тохиолдолд энэ хуулийн 91, 92 дугаар зүйл хамаарахгүй.

94 дүгээр зүйл.Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

94.1.Энэ хуулийг зөрчсөн төрийн албан хаагчийн үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

94.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

95 дугаар зүйл.Хорооны албан хаагчийн хязгаарлагдмал хариуцлага

95.1.Хорооны албан хаагч энэ хууль, холбогдох бусад хууль болон Даатгалын журамд заасан үүргээ шударга бусаар хэрэгжүүлсэн буюу санаатайгаар хэрэгжүүлээгүй болох нь тогтоогдсоноос бусад тохиолдолд хариуцлага хүлээхгүй.

96 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

96.1.Энэ хуулийг 20... оны ... дүгээр сарын ...-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

ГАРЫН ҮСЭГ